

హైదరాబాద్ బుధవారం 3-6-87 సంపుటం : 74 సంచిక : 63 పుటలు : 10 (భారతి అనుబంధం) వില : 90 పైసలు

దాఖలలో, జూన్ 2 :
 తమ భావాలను, భుజులకు వేరుచేసుకు
 అడగమని డిమాండ్ చేసినట్లుగా దాఖలు
 ఉన్నందున ఎవరినో అనుమతించరాదని
 తీర్పును ప్రసంగిస్తూ త్రి రాజాసాహెబ్
 తీర్పును సాక్షయముగా ఆశ్రయమునకు
 వెళ్ళుచున్నట్లు పేర్కొనబడినది. ఈ విషయము

ప్రతిరోజు అందుకొనుచున్నామని చెప్పినాడు. దేశ సాధనార్థమై ఏర్పడిన మున్నగుట అనేక దేశాల తిరిపి మున్నగుట ఒక కష్టతరమైన పాపముగా మున్నగుచున్నదనియు ప్రపంచ ప్రజలందరినీ ఒకటై ప్రపంచ దేశాల

సాతి కోరింది.
రాయబారులకు వివరణ
 తాపాక్షుడు మానవతా కృత్యంతో
 సహాయం వంపే అంశంపై విదేశాం
 గాని సీనియర్ అధికారులు తీవ్ర
 విదేశీ రాయబారులకు వివరించారు. వి

సరుకుల వివరం
 విదేశాంగ ప్రతినిధి
 ప్రకారం సహాయక
 ఆరుగురు రె
 సభ్యులున్నారు. రామో
 కున్న పదకులలో 8
 50 ఉన్న

[illegible]

అంక చరివేరితే..... ఖబడ్డార్!!!

వందో వివరణగా దేశస్థానాదులందు
 కలవదేలి పేరప్రసాదములు కలిపి
 యిది, చుట్టించి రిజిట్రేషన్ లందు
 ప్రజాస్వామ్యమును యనుసరించుచు
 రాష్ట్రము దానియందు చర్యలను
 చూపవలె దృక్పథంలో పంపుచు
 నున్నది. అప్పుడే చాడుగ ను
 దానందు గురించి వివరించదాని పూర్వ
 మెందును అత్యవసరంగా నడుపవలె
 నున్నది.

వందో తిరుప్రమింపదందా నిమ
 నేషనువాని శ్రీలంక పదాతి, చా
 మిను పదలంబు అదేదందాని
 ప్రసంగి చెప్పాడు.

అమెజా పేరప్రసాదము దానిను వె
 దానక నడుగు పదపాదాని కల్పా
 అనిత ప్రసాదం లేక పోయిన
 శ్రీ ప్రసాదం అల్పము, పేరప్రసాదము
 కీడుచు కలిచుచున్నాడు. చాదు శ్రీలంక
 కీడుచు కలిచుచున్నాడు.

గుత్తిపగంపనే అధావాని వ్యక్తు యైనది. చారిత్రకం నరనరాదు. సంవత్సరం వర్షపుం గురించి అతడు నీకాదు నరసింహం ఒక విప్రయానికి ఒక రావలసివుంది, ఇందుకు శ్రీలంకా పుంసాని ఆ ప్రకటనలో తెలిపాడు.

ఢిల్లీ సహాయం : చారిత్ర సమాచారం

శ్రీలంకాతిరస్థుతి హ్యూస్టి: కంకలాగా కాపు ప్రజలు అనేకంగా యిదువల పాలవు నున్న దృశ్యం రావ్యలం సం ది

గంగ తార్యదమ్మ శ్రీ కె. పి. వి. వి.
మీనన్, ప్రధాని ప్రత్యేకదూక శ్రీ వి. వి.
కృష్ణన్, తార్యదమ్మ శ్రీ వి. వి.
కృష్ణన్, శ్రీ వి. వి. గోపాల్ వివర
తార్యదమ్మ శ్రీ వి. వి.
శ్రీ వి. వి. పదమం పదమం అన్

సర్వకుల రవాణా
చురుగ్గా సన్నాప
రాష్ట్రవారం : తిమ్మ
లోకి ఎవరినీ అను

[illegible]

అం కశుని హుం రింరింని

పాపప్రాయం ప్రకారం ప్రభుత్వం ద్వారానే నష్టభూమి సమీకరణ చేయబడుతున్నదని, అవినీతిని తగ్గించేందుకు అవినీషన్ కమిషన్, అవినీషన్ కమిషన్, కాపీలెక్టర్, సాఫ్ట్వేర్ కంట్రాక్టర్లను పట్టుకోవాలి. ప్రతి ఒక్కరినూ, పంపిణీ మాత్రానం పాటించడం చేయవద్దు. త్రి ప్రభుత్వం గురించి చెప్పింది. ఈ ప్రభుత్వం వారి

నవరంగం దాకను పున్నది నవరంగం.
 ఒక విషయం దాకను పున్నది పున్నది.
 ఏకవక్తరంగం తీసుకున్నా. శ్రీలంక
 ప్రభువు తీసుకున్నరంగం తెలుసుకు
 ను విధిచాగం కాదు ప్రభువు ఒకటి
 అన్నాడు.
 అలాటి నవరంగం శ్రీలంక
 ప్రభువు తీసుకున్నరంగం తెలుసుకు
 ను విధిచాగం కాదు ప్రభువు ఒకటి
 అన్నాడు.

కాలక్షేపం ఎలా వస్తుందినుంచే వి
యల ప్రవృత్తి ముఖానగా "వా
అంగీకరించలేదనే అంశాన్ని నేను
టికీ ఈ హాసానిది పోటిగా భా
సన" విదేశాంగ కార్యాలయ ప్ర
సిద్ధి అన్నది.

శ్రీధరక ప్రదాని హేచ్ఛ
తాపాపక పహయనంప
యక్కడ చుట్టి వన్నా
కున్నాయి. ఈ హేచ్ఛరి
రించుకొని నడకులను, తా
మరించాలని శ్రీధరక

అంబికా మాతా శంకమ్ (యర్. టి. టి. ఇ) సంస్థకు ప్రవక్తల అంగీకరించింది. సుమారు రెండున్నర కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉన్న శ్రీ ప్రవాహుని అమవరమ్ 156మంది శ్రీ ప్రవాహులను చంపేలా పట్టణంలో 35 గృహ నింహార్యములను వదిలి, గాయపడిన, నిర్బంధించిన హత్య చేసినట్లు తీలంక శ్రీ ప్రవక్తల లాంగ్విలునవారు మళ్ళీ 437 మంది స్వామిని తమ కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉన్న శ్రీ ప్రవాహుల దాని వుండానిని ప్రవక్తల ప్రకటనలో ప్రకటించారు. అయితే వారిని 33 విధంగా.

భారత్ లో యుద్ధానికి జారీఎత్తున దేవా సన్మాహం

[illegible]

పాత్రులకు విధియించును. నవీకరణ చేసినప్పుడు, యాదాని యుక్తులైనవిను, వీరికి సులువు 2.347 చుపించు, నవీకరింపబడినవియు మొనరించి, రహస్యములను వెల్లడియింపబడినవియు మొనరింపబడినవియును నామన వనియి చెబును. అని వివరించుచు

ప్రవాది శ్రీ రాజీవ్ గారికి చేసే ప్ర
లను హెచ్చరించాడు. ఎటువంటి ప
“మహాత్మా

గారిది మీద-ముఖ్యంగా
అయిన కాలి రోజుల్లో

అమ్మ తనదాని

చూతలిగాని జెదిలెచారు; దేశం పాలన యంత్రాంగం

మంది అందరి చాడవే న్యాయార్థం
 దైన్యం 65 మెడతీ పేదలో ప్రమేయ
 అంగం ప్రమేయం పెరిగింది

దారల పరిపాలన పర్యవేక్షణ చర్య
 తమిళం వెళ్లి చుట్టూ పరిపాలన
 శరీరపరంగా, రాజకీయ పరిపాలన
 కావాలని పరపరంగా చీకడచాచు

మనమీద అందరి చాడవే న్యాయార్థం
 దైన్యం 65 మెడతీ పేదలో ప్రమేయ
 అంగం ప్రమేయం పెరిగింది

దారల పరిపాలన పర్యవేక్షణ చర్య
 తమిళం వెళ్లి చుట్టూ పరిపాలన
 శరీరపరంగా, రాజకీయ పరిపాలన
 కావాలని పరపరంగా చీకడచాచు

1950 నుంచి 1951 వరకు
ప్రజా అప్రమేదత వుంది.
ను 6 నుంచి 20 వేల వరకు
వెనుక వారంపాటు జీవితంలోని రానాన
105 కి.మీ. దూరంలో కు గానగోదా
నాన విమాన ప్రయాణం వసంపానం
దినాలో మూడు గంటల పాటు కేరం

జైహిందు ద్వ
రింపుంకూ అది ఎంత శక్తివంతం

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

కే. ముళ్ళింబారు

[illegible][illegible]

పరిపాక్షిక విధానం" యా విమర్శనా
 ప్రయోగం? సైనిక రహస్యాల వివరాలు,
 అనేక వివరాలను అక్షాంశ వివరాలు,
 రాజకీయ ప్రయోగంపై నిర్బంధించి
 చూడడానికి ఒక హాస్యకర్త ర్యాంక్
 విధానం తెలిపాడు. గత రెండువందల
 ఏళ్ల గానకాలంలో హాస్యకర్తలు, ఇదే
 యాంత్రికంగా విమర్శించారు. అంత
 ప్రయత్నంగా రానా? సైనిక హాస్యం
 కాదు, యాంత్రిక విమర్శన రంగంలో
 సాహిత్యం అనేది తెలుసుకోవాలి. అ

పండ్ల ప్రసంగము, మనకు నలు
కల అగ్రహార రహితమును ప్రస్తుతం
దానికి అగ్రహారము ప్రయోజనము
యని అయిన అన్నదు.

"అగ్రహారము మనకుం విని
ఉత్తరీ అనుకు రామమహర్షి వా
భావి. మనం అనుమతిము విధా
యిలో మార్పు అనుమతారదానికి
రావచ్చు. మనకును ప్రయోజనము
కాదు. ఉన్నా. తా విధి అ
పండ్ల అనుమతార నామో విని

రాని నిలబడిన ఈ వి

అక్షర

రానుకూడా ఉప్పుకునే, ఎన్ని అనారోగ్యాలు ఎదురవుతున్నాయి. రాజీవ్ ఉద్వేగించి చెప్పాడు. విధానం. పచ్చెప్పు చేయడానికి

రాజ్యాల ఎత్తుగడలపై రాజీవ్ విరుద్ధం

[illegible]

ఒకే దఫా పసాలు

(అది దఫా అనాది)

ప్రవేశమును మొదటిసారి మాత్రమే

దానిని తెలిపారు. ఇందువల్ల ప్రభుత్వానికి 2 కోట్ల 30 లక్షల రూపాయల వ్యయం వచ్చినట్లు తెలిపారు.

ఒక ప్రభుత్వ పరిశోధనా సంస్థకు చెందిన డాక్టర్లు, ఇంజనీర్లు నిర్ణయం తీసుకున్నావని తెలిపారు.

(అంధ్రప్రదేశ్ పరిశోధనా సంస్థకు చెందిన డాక్టర్లు, ఇంజనీర్లు నిర్ణయం తీసుకున్నావని తెలిపారు.)

(పింగల్ కరస్పాండింట్)
హైదరాబాద్, జూన్ 2 :
అర్రస్టులు, ధర్మకర్తలు, గవర్నమెంట్, మినిస్టర్లు మున్నగువారిచేత హక్కులను రద్దుచేసి దానికి ఉద్దేశ్యపెట్టిన దేశవాళ్య

అయితే ప్రయోజనము
దుకా న్యాయమున కి
నేయాలని అయిన కోరాడు.
దాడులు పూచీ కత్తు ఇవ
అయిన కోరాడు.
ఈ చారిత్రము : 10 ప్రప

[illegible]

పాపములు, అవి 2 : వివిధములైన అపరాధములు, అవి 2 : 3 : 4 : 5 : 6 : 7 : 8 : 9 : 10 : 11 : 12 : 13 : 14 : 15 : 16 : 17 : 18 : 19 : 20 : 21 : 22 : 23 : 24 : 25 : 26 : 27 : 28 : 29 : 30 : 31 : 32 : 33 : 34 : 35 : 36 : 37 : 38 : 39 : 40 : 41 : 42 : 43 : 44 : 45 : 46 : 47 : 48 : 49 : 50 : 51 : 52 : 53 : 54 : 55 : 56 : 57 : 58 : 59 : 60 : 61 : 62 : 63 : 64 : 65 : 66 : 67 : 68 : 69 : 70 : 71 : 72 : 73 : 74 : 75 : 76 : 77 : 78 : 79 : 80 : 81 : 82 : 83 : 84 : 85 : 86 : 87 : 88 : 89 : 90 : 91 : 92 : 93 : 94 : 95 : 96 : 97 : 98 : 99 : 100 : 101 : 102 : 103 : 104 : 105 : 106 : 107 : 108 : 109 : 110 : 111 : 112 : 113 : 114 : 115 : 116 : 117 : 118 : 119 : 120 : 121 : 122 : 123 : 124 : 125 : 126 : 127 : 128 : 129 : 130 : 131 : 132 : 133 : 134 : 135 : 136 : 137 : 138 : 139 : 140 : 141 : 142 : 143 : 144 : 145 : 146 : 147 : 148 : 149 : 150 : 151 : 152 : 153 : 154 : 155 : 156 : 157 : 158 : 159 : 160 : 161 : 162 : 163 : 164 : 165 : 166 : 167 : 168 : 169 : 170 : 171 : 172 : 173 : 174 : 175 : 176 : 177 : 178 : 179 : 180 : 181 : 182 : 183 : 184 : 185 : 186 : 187 : 188 : 189 : 190 : 191 : 192 : 193 : 194 : 195 : 196 : 197 : 198 : 199 : 200 : 201 : 202 : 203 : 204 : 205 : 206 : 207 : 208 : 209 : 210 : 211 : 212 : 213 : 214 : 215 : 216 : 217 : 218 : 219 : 220 : 221 : 222 : 223 : 224 : 225 : 226 : 227 : 228 : 229 : 230 : 231 : 232 : 233 : 234 : 235 : 236 : 237 : 238 : 239 : 240 : 241 : 242 : 243 : 244 : 245 : 246 : 247 : 248 : 249 : 250 : 251 : 252 : 253 : 254 : 255 : 256 : 257 : 258 : 259 : 260 : 261 : 262 : 263 : 264 : 265 : 266 : 267 : 268 : 269 : 270 : 271 : 272 : 273 : 274 : 275 : 276 : 277 : 278 : 279 : 280 : 281 : 282 : 283 : 284 : 285 : 286 : 287 : 288 : 289 : 290 : 291 : 292 : 293 : 294 : 295 : 296 : 297 : 298 : 299 : 300 : 301 : 302 : 303 : 304 : 305 : 306 : 307 : 308 : 309 : 310 : 311 : 312 : 313 : 314 : 315 : 316 : 317 : 318 : 319 : 320 : 321 : 322 : 323 : 324 : 325 : 326 : 327 : 328 : 329 : 330 : 331 : 332 : 333 : 334 : 335 : 336 : 337 : 338 : 339 : 340 : 341 : 342 : 343 : 344 : 345 : 346 : 347 : 348 : 349 : 350 : 351 : 352 : 353 : 354 : 355 : 356 : 357 : 358 : 359 : 360 : 361 : 362 : 363 : 364 : 365 : 366 : 367 : 368 : 369 : 370 : 371 : 372 : 373 : 374 : 375 : 376 : 377 : 378 : 379 : 380 : 381 : 382 : 383 : 384 : 385 : 386 : 387 : 388 : 389 : 390 : 391 : 392 : 393 : 394 : 395 : 396 : 397 : 398 : 399 : 400 : 401 : 402 : 403 : 404 : 405 : 406 : 407 : 408 : 409 : 410 : 411 : 412 : 413 : 414 : 415 : 416 : 417 : 418 : 419 : 420 : 421 : 422 : 423 : 424 : 425 : 426 : 427 : 428 : 429 : 430 : 431 : 432 : 433 : 434 : 435 : 436 : 437 : 438 : 439 : 440 : 441 : 442 : 443 : 444 : 445 : 446 : 447 : 448 : 449 : 450 : 451 : 452 : 453 : 454 : 455 : 456 : 457 : 458 : 459 : 460 : 461 : 462 : 463 : 464 : 465 : 466 : 467 : 468 : 469 : 470 : 471 : 472 : 473 : 474 : 475 : 476 : 477 : 478 : 479 : 480 : 481 : 482 : 483 : 484 : 485 : 486 : 487 : 488 : 489 : 490 : 491 : 492 : 493 : 494 : 495 : 496 : 497 : 498 : 499 : 500 : 501 : 502 : 503 : 504 : 505 : 506 : 507 : 508 : 509 : 510 : 511 : 512 : 513 : 514 : 515 : 516 : 517 : 518 : 519 : 520 : 521 : 522 : 523 : 524 : 525 : 526 : 527 : 528 : 529 : 530 : 531 : 532 : 533 : 534 : 535 : 536 : 537 : 538 : 539 : 540 : 541 : 542 : 543 : 544 : 545 : 546 : 547 : 548 : 549 : 550 : 551 : 552 : 553 : 554 : 555 : 556 : 557 : 558 : 559 : 560 : 561 : 562 : 563 : 564 : 565 : 566 : 567 : 568 : 569 : 570 : 571 : 572 : 573 : 574 : 575 : 576 : 577 : 578 : 579 : 580 : 581 : 582 : 583 : 584 : 585 : 586 : 587 : 588 : 589 : 590 : 591 : 592 : 593 : 594 : 595 : 596 : 597 : 598 : 599 : 600 : 601 : 602 : 603 : 604 : 605 : 606 : 607 : 608 : 609 : 610 : 611 : 612 : 613 : 614 : 615 : 616 : 617 : 618 : 619 : 620 : 621 : 622 : 623 : 624 : 625 : 626 : 627 : 628 : 629 : 630 : 631 : 632 : 633 : 634 : 635 : 636 : 637 : 638 : 639 : 640 : 641 : 642 : 643 : 644 : 645 : 646 : 647 : 648 : 649 : 650 : 651 : 652 : 653 : 654 : 655 : 656 : 657 : 658 : 659 : 660 : 661 : 662 : 663 : 664 : 665 : 666 : 667 : 668 : 669 : 670 : 671 : 672 : 673 : 674 : 675 : 676 : 677 : 678 : 679 : 680 : 681 : 682 : 683 : 684 : 685 : 686 : 687 : 688 : 689 : 690 : 691 : 692 : 693 : 694 : 695 : 696 : 697 : 698 : 699 : 700 : 701 : 702 : 703 : 704 : 705 : 706 : 707 : 708 : 709 : 710 : 711 : 712 : 713 : 714 : 715 : 716 : 717 : 718 : 719 : 720 : 721 : 722 : 723 : 724 : 725 : 726 : 727 : 728 : 729 : 730 : 731 : 732 : 733 : 734 : 735 : 736 : 737 : 738 : 739 : 740 : 741 : 742 : 743 : 744 : 745 : 746 : 747 : 748 : 749 : 750 : 751 : 752 : 753 : 754 : 755 : 756 : 757 : 758 : 759 : 760 : 761 : 762 : 763 : 764 : 765 : 766 : 767 : 768 : 769 : 770 : 771 : 772 : 773 : 774 : 775 : 776 : 777 : 778 : 779 : 780 : 781 : 782 : 783 : 784 : 785 : 786 : 787 : 788 : 789 : 790 : 791 : 792 : 793 : 794 : 795 : 796 : 797 : 798 : 799 : 800 : 801 : 802 : 803 : 804 : 805 : 806 : 807 : 808 : 809 : 810 : 811 : 812 : 813 : 814 : 815 : 816 : 817 : 818 : 819 : 820 : 821 : 822 : 823 : 824 : 825 : 826 : 827 : 828 : 829 : 830 :

(ప్రతి చోట వస్తున్న వర్షపు నీరు) పంటలకు అవసరమైనంతగా ఉండటం వల్ల వాటిని పంటలకు ఉపయోగించి వ్యర్థం చేయవలసి ఉంటుంది. ఈ విధంగా ప్రభుత్వం భవిష్యత్తులో 4 కోట్ల రూపాయలను పంపిణీ చేసి భూమిని సాగు చేయవలసి కాక పండించే వర్షపు నీరును కూడా సాగునీరుగా ఉపయోగించే విధానాన్ని చేపట్టే దిశలో ఉన్నట్లు తెలుస్తుంది. ఈ విధానం అమలులోకి వస్తే, భూమిని సాగు చేయవలసిన ప్రాంతాలకు సాగునీరు సరఫరా చేయవలసి ఉంటుంది. ఈ విధానం అమలులోకి వస్తే, భూమిని సాగు చేయవలసిన ప్రాంతాలకు సాగునీరు సరఫరా చేయవలసి ఉంటుంది.

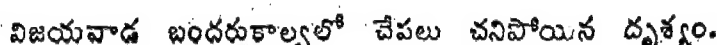
[illegible]

సేవకు. ఈ చట్టం 2018 కేరళం
 అనుబంధానికి రాబోవడం
 న్యాయమూర్తి ఈ 4వ తేదీ
 రాష్ట్రంలో ఉత్తర్వులు జారీ చేస్తాడు
 అంశంపై ముద్రాపత్రం ద్వారా సాగి
 యుంది.

ప్రస్తుతం కొత్తపేట అంశంపై
 అనుబంధానికి ఉన్న చారిత్రక హక్కు
 లను రద్దు చేయడానికి ఈ చట్టం
 కేరళంలోని ప్రస్తుతం
 కుటుంబ, ఇతర సమస్యలను ఎన్నో
 ప్రాంతాలను, వారి సమస్యలను
 దానిపై అదృష్టం వరకు
 జారీచేయబడింది.

అంయాలిది గుత్తులు
అనును ప్రదర్శనం
గవైతానం చేస్తున్నవాడే
సాక్షాత్తుడు చేయించుకున్నాడు
అనరథ సూచించుటకుగా
రత్న శ్వాసల్లిన అవసరం
తెల్పాడు
నాగ్రియమూర్తి శరణం
విన్నాకరదాదరణి కొనసా
గిర్రులుగా చేయించుచును
కాదుం హుక్కుం తెల్పి
పెట్టింది వివరంపరిచి
దాడుల శరణం నాగ్రియ

13 మంది మృతి		ప్రారంభించిన :	
దానం చేసిన దర్శకులైన	చండిగర్, జూన్ 2 :	గిరీష్ ఉష్నిగ్రత	41 సం.గ్రే
అసీనం నంది	పంజాబ్లో గవీన 24 గంటలలో	కన్నె ఉష్నిగ్రత	27 "
ని, అభ్యుత్తర	అగిన వివర పంతులగారి పురిగురు	గాలిలో తేమ	20 శాతం
వాడు పూచీ	ఉగ్రవాహులలోనూ 13 మంది ముగ్ధులు	అదిలాబాద్	45 సం.గ్రే
అ చేసిన వాడు	గాయన, 25 మంది గాయనీలుగా	రామగుండం	45 "
నవలం దానం	చండిగర్ లో అగిన పరిస్థితి	నిజామాబాదు	44 "
సాగించిన నేను	అందరినీ అగిన పరిస్థితి	హన్మంతం	44 "
దానినే తర	ఉగ్రవాహులు పెళ్ళివచ్చిన చెలెలి ఒక	మచిలీపట్నం	42 "
అసీనం గ్రహస్థు	నిజామాబాదు అగిన వాడుగా	నంద్యాలి	42 "
ని రహస్య	కల్యాణ, చివరి ఒక ఉగ్రవాహు	మెదక్	42 "
అనుకున్న అది	పంజాబ్ లో అగిన పరిస్థితి		

ప్రొద్ : కె. ఆచార్యచరిత్ర.

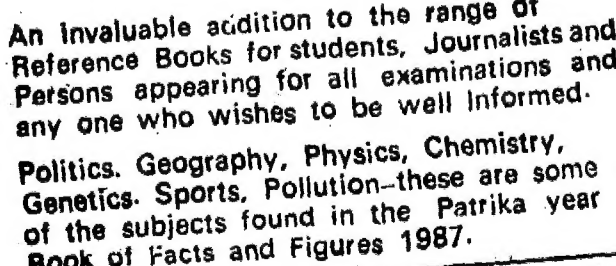
అనంతపురం ప్ర.ప. స్థాయి సంఘాలు

[illegible]

అవంతపురం, డి. 2
అవంతపురం జిల్లా ప్రభుత్వ పరిశోధన
చెందిన 8 స్థాయిల ముగ్గుల వర్షపు
నిపుణుల నిపుణులను, జిల్లా ప్రభుత్వ
చైర్మన్ శ్రీ పి. రంగారావు అధ్యక్షుడు
అయ్యారు. జిల్లా సంగ్రహణ శ్రీ ముఖ్య
అయ్యారు. శ్రీ హెచ్. సి. నర
సింహ. జిల్లా కలెక్టరు శ్రీ ఐ. వి.
సుబ్బారావు జిల్లా అభివృద్ధి అధికారి

సూర్య క్రాంతిరేఖ అవినాదులు
విజయరేఖ -
వైవాన్య: త్రిమంతురనుమంతుర
ది. వెంకటాచలము - వెంకటాచలము
త్రిమంతుర రేఖ - మధ్యన
నాదుల రేఖ - భాదరేఖ
సహకార సంఘాల
ఎన్నికలు
మిర్జాపూర్, జూన్ 2 :
మిర్జాపూర్ రెవిన్యూ డివి
జన్ సుమన్ 120 ప్రాంత
కమిషనరు జులై 1950 నుండి

PATRIKA
YEAR BOOK
FIGURES 1987

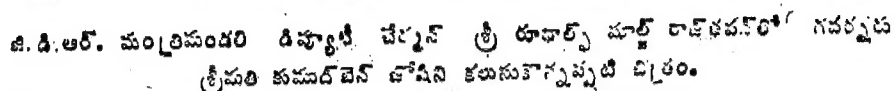

For Copies Contact in your Town:

Andhra Patrika Basheer Bagh, Hyderabad.
Also available at

NAVODAYA PUBLISHERS
5th Line, Arundelpet, Guntur-2
Karl Marx Road, Vijayawada-2

Karl Marx Road, Vijayawada-20

పర్యటనలో వివిధ ప్రోత్సాహకర, పుష్టి పర్యటన పరిశ్రమలు మంచి ముఫతను కూర్చున్నది. దేశం 7.5

[illegible]

క్రీ.శ. 2000వ సంవత్సరం ఆశాఢమాస ద్వితీయ 20వ తేదీనాడు వంశ చూస్తోంది. ఎటువంటి కవిత్వ పాఠశాలకన్నా తనకు అందిస్తుందనే ఆశతో. 21వ తేదీ ప్రారంభంలో ఎటువంటి కవిత్వం అవసరమనే విషయానికిముందు 20 వ తేదీ దినంలో ఎలాంటి కవిత్వం ప్రధానంలో ఉందనే అంశాన్ని గూర్చి ఆలోచించవలసి ఉంది. ఇంకా 14 ఏళ్ళలో 2000వ సంవత్సరం రావడం. ప్రస్తుతమున్న కవిత్వాలన్నీ పంపిణీ, 14 ఏళ్ళలో ఈ ధోరణులు యొక్క వ్యాప్తి గూర్చి ఉపాసనవచ్చు. అందువలన ప్రస్తుత కవిత్వ ధోరణుల్లో ప్రధాన మైన వాటిని గూర్చి పరిశీలించవలసి ఉంది.

ప్రస్తుతం ప్రచురితమైన నవ్య ధోరణులు నాలుగు. 1. విప్లవకవిత్వం 2. అనుమానికవిత్వం 3. మిసి కవిత్వం 4. అత్యుదయ కవిత్వం. విప్లవ కవిత్వం, అత్యుదయ కవిత్వం ఎక్కువ వస్తు ప్రధానమైనవి. అనుమానికవిత్వంలో వస్తువు ముఖ్యమే, విషయ అనిష్టకరమూ ముఖ్యమైనది. మిసి కవిత్వం ప్రధానంగా ప్రక్రియలో వర్ణన వైవిధ్యం. ఈ నాలుగు విధాన కవిత్వ ధోరణులను గూర్చి విశదంగా సమీక్షించ వలసిఉంది.

విప్లవ కవిత్వాన్ని గూర్చి పరిశీలించే ముందు, ఒక మేరకుకాగా ప్రధాన విధి, ఆరిపోయిందనిపించే సమస్యకి ఈ నాటికి గుడ్డి వెలుతురు దిమ్మరున్న దిగంబర కవిత్వాన్ని గూర్చి స్థూలంగా తెలుసుకోవాలి. దిగంబర కవిత్వం ఒక ఉద్యమ లక్షణం కలిగి ఉంది. ఎందుకంటే ఒక సామాజిక లక్ష్యమూ, ఒక నిర్దిష్ట దృక్పథమూ, దానికి లేపు. అయితే 1985నుండి 1989వరకు దీర్ఘంగా సాహితీ పరిష్కారం ఆకలిపించింది. దాని ప్రధాన లక్షణం సమాజం గురించి, సమాజంలోని దుష్ట వ్యక్తుల్ని గూర్చి దీర్ఘంగా విమర్శించడం. ఆ విమర్శలో అసభ్య పదజాలం ఉండడం వారికి అత్యంతరం కాదు. కాని వారి కైరిలోని తుపాసు అక్షరమూ, కవిత్వకలా సహృదయుల్ని ఆ కైపు ఆలోచింపజేయుటా లేనై. ఉదాహరణకి 'వన్నెక్క నివ్వండి బోను' యలా అంటారు కవి.

"మీ రాతి కొక్కలు వగళ్ళు నింపవ
పగటి కొక్కలు రాత్రి ఉండవ
మీ పెళ్ళాలు పిచ్చి వాళ్ళు
పాతిక దీరలో నవ్వులా కప్పకుని
వంటగదిలో ఆలోచనలకు
ఎన్నడూ పెరుతున్నవాళ్ళు
మీ వాగ్దానాలు పుచ్చుగింటలు
మీ దిద్దులు కృత్రిమ నాగరికత పోలో
మోడలోగా వని కొస్తున్నవాళ్ళు
దీ రి ఎవరు మీరు....."

సమాజిక మానవ జీవితంలోని కృత్రిమతాన్ని ఐయ్య పెట్టడానికి కృషి చేసిన వాళ్ళు దిగంబర కవులు. కవిత్వానికి ఒక నిర్దిష్ట సామాజిక లక్ష్యం లేదు కాబట్టి, అస్తిత్వ వాదనలు బాగా కనిపిస్తే మీ కవిత్వంలో. 'నా దేశంలో నేను ఏ కాని' అనే కవిత్వం:

"దీపాం గాఢీ ఆరిపోయిన పొత్తులు
మిగిలిన అయోమయపు దీక్షల్లో
వరసగా నిల్చున్న కరెంటు దీపాతో
నేను నా దేశానికి పరాయివాణ్ణి
జ్వలితున్న ఏ కాని
స్నేహం యివ్వని దేశంలో
స్నేహించే ప్రతివాడూ, ఒక్కొక్క ద్వీపం"

కవిత్వంలో పరిస్థానం లేక పోవడమూ, సామాజిక తత్వాన్ని మించి వ్యక్తి పొందే అనుభూతికి ప్రాధాన్యం ఉండడమూ, కవిత్వ స్వరూప ఉండడమూ అనే లక్షణాలగుం కవిత్వం ఈ నాడు గూడా వస్తున్నై. అవి దిగంబర కవుల ప్రధానం వలన రాముడంటే పోయినా, ఆ విధానానికి ఈ కవిత్వం తెండుకై. దిగంబర కవులు రాసు రాసు తమ లోపాల్ని తెలుసుకున్న తర్వాత అటువంటి కవిత్వానికి పురోస్థాపన పెట్టేశారు. వారికి కొందరు విప్లవ కవులుగా మారారు. ఏమైనా, మనదీని సమాజాన్ని దీర్ఘంగా ఎదిరించి రూపొందిన దిగంబర కవిత్వానికి, అధునిక కవిత్వంలో ఒక విప్లవ స్థానం ఉండక తప్పదు.

అధునిక కవిత్వంలో 1970 నుండి 1980 వరకు గం తలాన్ని కల్లోలక దోర్తా అంటున్నారు. 1948 నుండి 61 వరకు జరిగిన తెలంగాణా పోరాటం తర్వాత ప్రజల ఉద్యమంలోని సలాహి కవిత్వంగా మారింది ఈ విప్లవ కవిత్వం. సుమారు 1984నుండి అటు పోట్లో నిరంతర ప్రవాహంగా వస్తున్న అత్యుదయ కవిత్వాన్ని దీర్ఘంగా పరిశీలించింది ఈ విప్లవ కవిత్వం. 'ప్రజల్ని సాయుధుల్ని చేసున్న రివల్యూషనరీ నేడ కవి' అనేది విప్లవ కవుల నివాదమయింది. అత్యుదయ కవిత్వం కేవలం వర్ణ స్వరూప మార్గమే అంతమయిందని, వర్ణపాటలం తమ లక్ష్యమే విప్లవ కవుల భావన. విప్లవ కవుల కవిత్వం సామాజిక సమస్యల్ని వ్యక్తీకరించే కంటే, పోరాటాన్ని రెచ్చగొట్టడమేదే కేంద్రీకరించబడింది. అందుకే దావాపు ప్రతి కవిత్వలోనూ వర్ణ పోరాట భావం ఉండటం తప్పని సరైంది. దీన్నే విప్లవ కవులు తమ కవిత్వంలో పరిస్థానం చూపడమనే కొత్త లక్ష్యం ఉందని చెప్పుకున్నారు. రక్తమూ, అగ్ని, తుపాకులూ, మృత్యువూ, అడవి, సాయుధ పోరాటమూ, తూర్పు, ఎరువు పేరి కవిత్వ ప్రధానమైన సంకేతాలుగా రూపొందినై. ప్రతి కవిత్వలోనూ వస్తువు, రచనాశీలి, సంకేతాలూ, దావాపు ఒకటిగానే ఉండటంవల్ల విప్లవ కవిత్వ మొత్తమీద ఒక మాటోపని ఏర్పడడం కూడా జరిగింది.

విప్లవ కవిత్వంలోనే తొలిసారిగా కవుల్లో పోరాటయజ్ఞమనే అనే భావన వ్యాప్తి పొందింది విప్లవ కవులు కవులందరినీ రెండే రెండు విధాలుగా విభజించారు. విప్లవ వాన్ని వాంఛించే కవులూ, వాంఛించని కవులూ. విప్లవ కవులు కవు మిగిలిన వారలా విప్లవ వ్యతిరేకులుగానే భావించారు. విప్లవాన్ని అభిమానించే వారుగాక మిగిలిన వారిలో ఎన్ని విధాలా ధోరణులున్నా వారు వాటిని ముఖ్యంగా పరిగణించలేదు. విప్లవాన్ని గూర్చి చెప్పని కవులలా మరిమి చెప్పినా, తటస్థ వాదనలూ అవకాశాదులందరే వారి చేత అమ కట్టబడ్డారు. ఈ వాదం కేవలం ఒక ఆవేశంలోనుండి రూపు దిద్దుకొన్నది భావదండేత కొన్నాళ్ళ తర్వాత కను మరుగుయింది. కేవలం ఇదే భావంలో కవిత్వాన్ని విమర్శించేవారు, జీవితంలోని, సమాజంలోని వాస్తవికతలను గమనించలేదు. కేవలం ఆ వేళం కవిత్వానికి ఒక ప్రయోజనాన్ని సాధించడంలో సహకరించవచ్చును గాని, విమర్శకు నిలిచేవాడు.

కవిత్వంలో నిబద్ధత అనే భావాన్ని గూడా మొదటిసారిగా బాగా ప్రధానం లోకి తెచ్చినవాళ్ళు విప్లవ వాదులే. ఈ నిబద్ధత అనే భావం సాహితీపర్యంలో ఒక మంచి ప్రయోజనాన్ని సాధించిందని చెప్పవచ్చు, అంతకు ముందు ఒక కవిత్వ అత్యుదయ భావాన్ని, ఒక కవిత్వ సాంప్రదాయక భావాన్ని చెప్పి కూడా ప్రకటి వాదిగానే వెలుమడి భావం కొంతమంది కవుల్లో కనిపించేది. అలాగే ఒక కవిత్వ వ్యక్తిగత జీవననీ, మరో కవిత్వ వర్ణ స్వరూప గూర్చి రాసిన కవులు అనేకమంది ఉన్నారు. విప్లవ వాదం తెచ్చిన నిబద్ధత అనే సిద్ధాంతంలో కవుల్లో వస్తువునుబట్టి భిన్నతమైన విభజనలేలే లేర్పడినై. కవి, తన కవిత్వ వస్తువుతో ప్రజలలో ఒక మార్పుని ఆశించేవాడు కాబట్టి ఏ మార్పును రాసు ఆకలిస్తో. ఆ మార్పును మార్గమే అందడంగా చెప్పి, మార్పు లేక దానికి ఈ నిబద్ధతా సిద్ధాంతం బాగా ఉపకరించింది. కవిత్వ వస్తువై నా సరే, చెప్పి విధానమూ, కల్పనా ముఖ్యమనే కద్ద కలా వాదాన్ని మొదటిసారిగా అందించింది అత్యుదయ కవిత్వోద్యమం. అదే భావాన్ని మరో సారి దీర్ఘంగా ప్రధానం చేసింది ఈ నిబద్ధతా సిద్ధాంతం.ఈ నాటికి వ్యాపార సాహిత్యాన్ని మినహాయితై, మిగిలిన సాహిత్యంలో ముఖ్యంగా కవిత్వంలో ఈ నిబద్ధత ప్రధానంగా లాభించబడుతోంది.

నిబద్ధతా సిద్ధాంతంలోపాలు నిమగ్నతా సిద్ధాంతాన్నిగూడా విప్లవ విమర్శకులు ముందుకు తెచ్చారు. నిబద్ధత అంటే కవి చెప్పే భావాల్లో పరస్పర వైరుధ్యాలు లేకుండా ఉండటమయితే, నిమగ్నత అంటే కవి రాసు చెప్పే మాటల్ని జీవితంలో కూడా ఆచరించి చూపడమవుతుంది. ఉదాహరణకి పాతవాదాన్ని ప్రవేశించే రచయిత జీవితంలో ఏ అంశంలోనూ భావ వాదానికి తం ఒక్కరాదు. అట్లాగే దోపిడిని ప్రతిమదింపమని బోధించే రచయిత తానెక్కడా దోపిడి చేయకూడ నడుచుకోవాలి. అట్లాగే కాపటత్వం నాగరికతను చూపించే రచయిత, రాసు ఆ జీవిత ధోరణిని ఏ మార్గమూ కలిగి ఉండరాదు. ఈ విధమైన సిద్ధాంతంలో రచయిత జీవితాల్నికూడా తరది చూడడం ప్రారంభమయింది. ఇలాంటి పరిశీలనతో పుస్తకాలు, వ్యాసాలు వెలువడినై. కాని యీ ధోరణి బాగా పెంపొందక ముందే ఆగిపోయింది. ఈ పరిశీలన చాలా వరకు ప్రయోజనకరమైనదే. ఎందుకంటే ఒక స్థాయిని పొందిన రచయిత రచనలోపాలు అతని జీవితంపై కూడా పాతకుంటే ఒక అసక్తి కలుగుతుంది. ఇలాంటి పరిశీలన కొంతమంది వెళ్ళి ఆగిపోయింది. నిబద్ధత, నిమగ్నత కూడా అనే సిద్ధాంతం కూడా తెయ్యింది. విప్లవాన్ని బోధించే కవి, విప్లవాన్ని తెయ్యవలసిన అవసరం లేదని, నిబద్ధంగా ఉండడమే చాలానీ, అదే ఒక కవి కల్యాచరణ కాగలదని చాలాపు విప్లవ రచయితలందరూ అంగీకరించడం జరిగింది.

రచనా కల్పంలో ఉన్న భావాన్ని గూర్చి ఆలోచిస్తే, విప్లవ కవిత్వ కేవలం వర్ణ పోరాటాన్ని రెచ్చ గొట్టడమే లక్ష్యంగా కలిగి భావదండేత, కల్పం లోని వై విధ్యం ఎక్కువగా కనిపించలేదు. అలాగని ఉత్తమ కవి నిలువలు లేనదని

కందుకూరి

సువర్ణ పుట్టకపోతే -
'లుక్మవరాసులు'
ఒరిశినల్ 'సుబ్బు' మెడకే
కాబోట్టు ఉరి దిగిందేవాడు.
నేడు ఊడలు దింపిన
అధునికసాహిత్య వటవృక్షం
మొక్కలోకి ముడుచుకుపోయి వుండేది
క్షణయుగం బురదలో కూరుకుపోయి వుండేది.

తెలుగువాళ్ళ రామమోహనరాయా!
నీ జీవితం మాకు కలిశేయాలయి
అది ప్రభాత నవ్వు పామకలం
నమాజ కేయస్సుకు ఒడినవణం
నవ్యాంధ్రీ దేవేంద్ర వై భవానికి
ఎత్తి వట్టిన మణిదర్పణం.

జంట కవులు

పాదా తేనెలా కలిసిపోయిన పేర్లు.
అవధానం దండకారణ్యంలో
అవలింగా నందరిందిన రామలక్ష్మణులు!
అరిపోతున్న సాహిత్య సంవర్ధనా దీపాన్ని
పాశ్చాత్య యుగయామరులాల నుండి
రక్షించిన వర్ణరక్త్రాలు!
భారత సంపాదకుల తమ కవితా
వర్ణితామృతంలో కంగరించి
కానికి ఆమెరలు చేసిన జంటకవులు!
పాల్వేల బంధనాలకల మీదకూడా
'వాచా ఎవ్వరు వద్దీరవు' పొడిచిన
నిజమైన ప్రవాకవులు!!

'కవిసార్వభౌమ' - ది టూ'

కొత్త సీసాలో పాతసారాయి కాదు
పాతసీసాలో కొత్తసారాయి కాదు
అత్యుగా పాతసీసాలో పాతసారాయి!
పెద్దపెద్ద భావం నిండుగా పొట్టిపోతూ
ముక్కులు బ్రద్దలయ్యే వులుకులంపు నురుగు
నుకుమారి కవిత్వకన్య కరువది ఒకటేచరుగు
కాని.

అపారాగ్నం కోసం
మడిగా చేసిపెట్టిన వంట
ఒందిమానసి కష్టం వంట
ఎలావుంది దురి?
అని అడిగిపూత్రం
వర్ణించుకుంది తంట!

గురజాడ

మనలో దాగిన
మోసాన్ని గిడికంగా
మూర్ఖత్వాన్ని అగ్నిహోత్రావధానులుగా
దండాన్ని రామవృ కథలుగా
మందిని మరుదరాణిగా
అమాయకత్వాన్ని బుద్ధిమృగా

నవీన కవిసేన

అదర్శాన్ని సౌజన్యరావుగా
మంచి ప్రాణంపోసిన ప్రోథ
అత్యుదయవతం అడుగుజాడ
రైతన్యరతం సారథి గురజాడ!

రాయప్రోలు

క్షణయుగ కవిరాక్షసులు చంపిన
సాహిత్య కడుక్కి
భావకవిత్వ మృత సంజీవనీలో
బ్రతికిందిన అధార్యకుక్కుడు
నవ్యాంధ్రీకి జడకుచ్చులు నవరించిన
రమ్యాలోక రసీకుడు
తృణకంకణ ప్రియుడు
భవ్యకవితానే దివ్యరంగాం
గంధీరక్షిర సాగరుడు!
ఇతడు లేనిదే
ఈ యుగంలో
కవిత్వమే లేదు!

విశ్వనాథ

గాడిదను గాడిదే అంటావు
కోపంవస్తే -
గుర్రాన్నికూడా గాడిద అనేస్తావు
కాని, గాడిదను మాత్రం గుర్రం అనడానికి
అరిచిందన్నా ఒక్కోకొక్క.
'నవ్వుయాక నవ్వుకు ప్రియం' లో
'న' పీకేస్తావు.
ఆ దేవుడే దిగివచ్చి
'ఇదేమిటయ్యా' అంటే
నీ దిక్కున్నదోట చెప్పకోమంటావు
ఇదేనయ్యా నీతోవచ్చిన తంటా!
అయినా -
ఉన్నమాటే, నువ్వన్నమాటే, ఒక్కటి!
నువ్వు+కొరలి= దిక్కున్నా+పోతన్నా
అవునా!
'పోతన్న' రామకళ ప్రాయకుండా కన్నుమూశాడు
'దిక్కున్న' ప్రాణ మా ప్రాణాలు తీశాడు!!

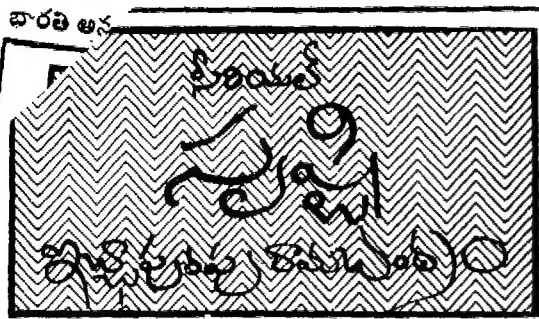
నాయని

తల్లిదండ్రుల పిల్లవాని కోడన
గుండెల్లోదిగిన కత్తి వడన వేడన
నాలుకనుండి కాదు
నాటినుండి వచ్చే కవిత్వస్వనం
వేణుగాన విషాదమోహనం
పర్యాయయాత్ర చరించిన సౌకధ్యుడు
కుకవిత్వం చూపించిన దుడుగుడు!

-డా. తంగిరాం వెంకటసుబ్బారావు

అర్థం కాదు. అవ్యవస్థకు గొప్ప కవిత్వ కల్పం గల రచనలు కూడా వెలువడినై. ఉదాహరణకు శివసాగర్ రాసిన 'నా రెల్లి! చంద్రమ్మ' ఉదాహరణగా తీసుకోవచ్చు. ఇది విప్లవ ప్రవోదాన్ని కథా రూపంలో అందించే గొప్ప ప్రయత్నం. విప్లవ కవిత్వంలో బిరసాయిగా ఉత్తమ స్వందన కలిగినవలె కథా కావ్యం యందులో నాయక చంద్రమ్మ చాలా అందమైనది. ఆమె తర్ల మొగిలి. ఆ పూరిలో నూర్ల ఎకరాల్లో కాసిరెడ్డి వరకు కూరుకు. ఏదో మిషన్ మొగిలని పొందింది చంపేస్తాడు, అతనికి చంద్రమ్మ మీద కోరిక. చంద్రమ్మ ఏదీ ఏదీ తుదకు కాసిరెడ్డిమీద పగబట్టి ఒకసారి ఒంటరిగా తటస్థ పడితే...

ఒ దొరా ఒ దొరా వగం మారి దొరా
నా ఆశ కాపు కాసే, నీ దాపు నేను వస్తే-అంటూ
ఎత్తిన కత్తి కుతుకలో దిగ గుచ్చె
తెండ్రి కత్తి ఎత్తి ఒత్తి పొత్తి కుతుకలో గుచ్చె....
కాసిరెడ్డిని చంపిన తర్వాత ఆమె పోరాటం కోసం అడవిలోకి వెళ్ళిపోతుంది. అక్కడ వర్షన యలా ఉంటుంది.
-తల్లి భక్తులను తెల్లవారింది
ఎందుకూ ఆ పొద్దు పల్లె నవ్వింది.
గాలి పింది గరిక హరింది
కోడ కూడ మెడలో గంట మోగింది
(ఇంకావుంది)

(గత సంచిక తరువాయి)

19

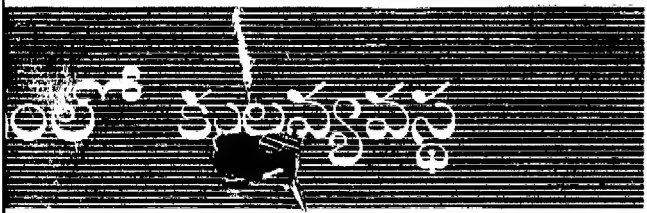
పద్మ...నావ్వులు పడుతోంది.
ఒక్కసారామే సంగతి చూసి-లేవర్ రూమ్ వేపు నడిచింది గుప్తమ.
దయామయి కళ్ళు మూసుకునే-మందహాసం చిందిస్తూంది, ఏవో తీయని
కలలు కంటున్నట్లు.
అరిన్-ఒక్క మొహం వేసుకుని నిలబడింది.
"అరిన్!" పిలిచింది మెల్లగా.
ఆమె సుషమవెంట యివరలోకి వచ్చింది.
"మనం దయామయి ఎదురు తిరిగిన సంగతి అయిదేవేళ చెప్పియ్యడం
మంచిదేమో" మెల్లగా సూచించింది.
"ఏ ముఖం పెట్టుకుని చెబుతా? దయామయి మనని పూర్తిగా ముంచే
సింది. లక్షరూపాయలు అందిపోయాయి కదా. ఇప్పుడు మనం అమెనేమీ చెయ్య
లేమని ధీమా. సుషమా! మనం అనుకున్నట్లు దయామయి అమాయకురాలూ
కాదు, మంచిది కాదు. చాలా ప్రాక్టికల్...గాలివాటం మనిషి. విశ్వసించదగ్గది
కాదు. అందుకే ఆమెను వదిలేసిపోయాడేమో మొగుడు!" కసిగా అంది అరిన్.
ఒక్కసారి సుషమ కళ్ళు మెరిశాయి.
"ధర్మవాలేదు అరిన్. ప్రమాదమేమీ లేదు. దయామయి ప్రసవించాలేకాని-
ఆ బిడ్డ మనదే. పద్మదే!"
"ఏమిది సుషమేదీ? కోర్టుకి వెళ్తామని కాగితాలూ పెట్టి రద్దీ వెళ్తామని
అనలే అది గుండెలుతీసిన అంటు...మన పరిస్థితిని ఆ కాగితాలలోని అగ్రిమెంటు
లోని బలహీనతని కనిపెట్టేసింది కనుకనే అదినమాట తప్పడానికి తెలిసింది.
ఓ! మంచిమనిషికోకమాట, మంచి పతనకోక యెప్పుడు దయామయిలాటివాళ్ళు
మాటకీ లొంగరు, యెప్పుడీ లొంగరు-"
"అదంతా తరవాత చూద్దాం ముందు సుషమ దయామయి ప్రసవం సంగతి
చూడు. అయిదేవేళ చెప్పినట్లు-పోకసెప్పే వేసి...సిజేరియన్ చేసో...ఎలాగో
ఒకలాగ...చేసిని రెండవ చేయించు."

దయామయికి దిక్కెవరూ ఆమె మరణం సహజమనిపించేలా నలుగురినీ నమ్మించ
గలదు కూడా!
దయామయి వెడవేపు నడిచింది అరిన్.
అదే క్షణంలో గుప్తమ అయిదేవేళ వర్తకు నడిచింది.
"అయిదేవేళ!"
"హి... దయామయి ప్రసవించిందా?"
"లేదు..."
"అరిన్ ఏం చేస్తాంది?"
"ఏం చేయాలా అని రైడ్ లోకావంతో పడింది..."
"ఏం?" వేస్తే పోకసెప్ప...లేదా సిజేరియన్..."
"అదికాదు..."
"మరేమిటి?"
"పుట్టబోయేది మగబిడ్డ అని తెలిసిన దయామయి...ఆ బిడ్డ తనకే కావా
లంటుంది..."
ఒక్కక్షణం ఆ అరిన్ నోటమాటరాలేదు. తను విన్నది కమ్మలేనట్లు
గుడ్లపగింది ఉందిపోయాడు.
"అదికే అవకల-నల్ల పిల్లి..." "మూ...ఎ...వ..."
"చంపేస్తాను..." గట్టిగా అరిచాడు అయిదేవేళ.
అరిన్ ముఖం కండగట్టే అయింది కోపంతో. అవేళతో అతను నిలువెల్లా
వొణికిపోతున్నాడు. "మోసం...దగా...కుట్ట...చంపేస్తాను...నరికి పోగులు
పెడతాను...ఆ కాళ్ళ రీతి దయామయిని...రాస్కెల్స్...సుషమ...
స్కెల్స్..."
"పిట్ట...అయిదేవేళ..."
"చూపుకో...మీరందరూ కోడుదొంగలు. పద్మని రక్షిస్తారని మీ
మీద ఆశలు పెట్టుకోడం నేను చేసిన తప్ప...నో...నా పద్మ ఎలాగూ చచ్చి
పోతుంది. నేనూ ఎలాగూ చచ్చిపోతాను. కానీ...నన్నెలా నిలుపునా మోసదేసిన
మమ్మల్నిందరినీ చంపి...నరికి...పోగులుపెట్టి మరీ చస్తాను. కృతఘ్నులకి...
విశ్వాసంపాతమండలే క్ష..."
గుప్తమకి భయం వేసింది. తనేమిటి...తన సంస్కారమేమిటి? మరచి
ఉండేకడుతున్న అయిదేవేళ-పిడికిళ్ళు విగిరింది...ముఖం కండగట్టలా చేసుకుని

మీదకు వస్తున్న అయిదేవేళ-
అమెకవచ్చగా రాక్షసుడిలాగే కనిపించాడు. ఆమె-భయంగా పరుగెత్తి-
లోపల గదియే పెట్టెనుకుంది-అతను రాత్రేకుండా.
అయిదేవేళ తలుపు బాదుకున్నాడు.
గదియూరం పన్నెండు కొట్టబోతుంది. మరొక్క నిమిషమే ఉంది
గంటలు కొట్టడానికి.
తలుపులు పగలవనీ...మరో మూగ్లం చూడాలి ఆ గుట్ట పడుకొస్తాడు
అయిదేవేళ. దావబోయేవాడికి సమ్మద్రం మోకాలిలోతు. పద్మని కోల్పోయి...తనూ
దావబో...తనకి...ఒకటి రెండు కాదు, పది హత్యలు చేసినా బాధలేదు.
దయామయి...అరిన్...సుషమ...ముగ్గురినీ నిలుపునా నరికి పోగులు పెడరా
డంతే. ఏం జరిగిలే అరగనీ. ఆ ముగ్గురు విశ్వాసమార్తకులు. నమ్మకదోహాలు.
తన దమ్ము కోసం కుమ్మక్కయి-యీ నాటకం అడి-తనని వెలివెట్టే చేశారు!
వాళ్ళనేం చేస్తే పాపమంది? హాస్యిటల్ ప్రతిధ్వనించేలాగ అర్థరాత్రి
నిశబ్దాన్ని పీటలూ తెచ్చిన తేక...మళ్ళీ తేక...మళ్ళీ తేక.
"పద్మా! చూడు...నీ బిడ్డ..."
"ఏంటిటి?"
"నిరసంగా ఉందా? కొంచెం నిగమిస్తారో? కోలుకుంటావ్లే. సిస్టర్-
చేట్లో ప్లేస్ చేసి తెచ్చుందంతలో. నీకూ బట్టలు మారుస్తుంది. చూడు, రక్తమా
అది..."
"ఏం బిడ్డ ఏంటిటి? అదా, మూగ..."
నవ్వుకుంది సుషమ.
స్వప్నాధిశుండి-ప్రసవానంతరం ప్రతిష్ఠి వేసి ప్రశ్న. "బిడ్డ-అదా
మూగ..."
"మగబిడ్డనే కోరుకున్నావుగా మనసులో..." నవ్వింది సుషమ.
"దేవతా!...నువ్వు...నిజంగా..."
"రైడ్ లోకి. బిడ్డని చూడకో. స్నానం చేయించాక యింకా చాలా
అందంగా వుంటాడు. ఇప్పటికీ వెత్తుకుంటే..."
"మీ మేలు...మీ రుణం..."
"అవన్నీ తరవాత. ముందు నీకు విశ్రాంతి అవసరం. కళ్ళు మూసుకుని
పడుకో...స్లీప్...డిప్లస్లీప్..."
"నా బిడ్డని మరోసారి చూసుకుని..."
"ఒకసారే, జీవితమంతా చూసుకోవచ్చు...రైడ్..."
పద్మ కళ్ళు మూసేసుకుంది.
దయామయి కళ్ళు తెరిచింది. పొట్ట దిగువ భాగమంతా రక్తంతోరడిసి...
రక్తం జెరుకు...దిరాఫ్తగా...అయినా అత్రంగా అడిగిందామె.
"నా బాబేదీ..."
అయిదేవేళ వంద రూపాయల నోట్లన్నీ...పడి...నరికి...త్రవి...కొత్త
వాసన వేస్తున్నది ఆమె ముందుదాడు పక్కమీద.
"నాకక్కరలేదీ దమ్ము. నాకు కావలసింది...నేనడుగుతున్నది-నా బిడ్డ..."
"దయామయి!" కలగజేసుకుంది అరిన్... "మరచిపోయావా అవేళ
నువ్వు ఒక ఓప్పందం సంతకం చేశావు. దాని ప్రకారం సుషమ అవేళే లక్ష
రూపాయలు తీసుకున్నావు. బిడ్డని ప్రసవించగానే మిగిలిన లక్షా నీకు ముట్టాలి.
ఇదాగో..."
"నాకు దక్కొద్దు. బిడ్డ కావాలి.
"ఇతే-నువ్వాదా తీసుకున్న లక్షా యిచ్చెయ్య. తక్షణం నీకు నీ బిడ్డ
అందజేయబడతాడు..."
"ఇది అన్యాయం..." అరిచింది దయామయి.
"అన్యాయం మాది కాదు. నీది. అనాదోక మాటా, యానాదోక మాటా
మాట తిడుగుతున్న నీదే అన్యాయం. ఈయన...అయిదేవేళ...తన మాట
ప్రకారం...కాగితాలలోని వాస్తవం ప్రకారం...అదా యిచ్చున్నాడు తీసుకో,
గొడవ చెయ్యకుండా. నీ పిల్లలకి మంచి భద్రత...భవిష్యత్తు..."
"అంతకంటే-నాకు నా మగబిడ్డ కావాలి. ఎంతయినా వాళ్ళిద్దరూ ఆడ
పిల్లలు, ఆడపిల్లలేదానేనా పరాయివాళ్ళే. మరోదోటుకి పోవలసివాళ్ళే. దినరి
వరకూ ఉండేదీ...తం కొరిచి పెట్టేదీ-మగపిల్లదే. నమ్మి పోవేదేదీ వాడే. నా
జీవితాన్ని గద్దెక్కించేవాడు వాడే..." ఏడుస్తోంది దయామయి తన మొరాలింద
మన్నట్లు.
"అలా కుదరదు. సుషమ ప్రసవించిన బిడ్డ-నీ బిడ్డకాదు. ఎందుకంటే
మరెవరో దంపతుల కుక్కకోణిత సంయోగఫలాన్ని...పిండాన్ని..."
"కానీ-నేను ఎనిమిది వెంటపైన మోకాను. ఆ బిడ్డ పెరిగింది నా
గర్భంలో. నా రక్తమాసాం నాహారందేసి అందిందామె-బిడ్డకి. ప్రసవించాను
దున్నేవాడిది చూసుకున్నప్పుడు-కన్నబారింది బిడ్డ కాదా?"
"....."
"కోర్టుకెడితే మూగం మరోలా ఎలా చెబుతారు న్నాయం?"
సుషమ మెల్లగా అంది. "మన హిందూమతంలో-హిమే ప్రధానం కాని
క్షేత్రం కాదు. కోర్టు-యిది ఎవరిబిడ్డో తేల్చాలంటే-మగకాదెవరిని మిమ్మల్నాడుగు
తాడు. దయామయి! ఏం చెబుతారు ఈ బిడ్డ తల్లిదండ్రు...ఈ బిడ్డ అన్నకి
కారకుడు...ఎవరంటే ఏం చెబుతారు?"
రైడ్ మొహం వేసింది దయామయి.
దీవరకూ...నా భర్త అంటాను..." అంది బిడ్డకోసం అబద్ధమాడడానికయినా
వెరువనన్నట్లు...అన్నిటికీ తెలిసినట్లు.
"కానీ-మీ భర్త మిమ్మల్ని వదిలిపోయి పడవోడు మాసాలు దాటింది..."
"అందుకే నాకు మగబిడ్డ మరి అవసరం...నన్నాడుకుండుకు..." అలాగ
అన్నదేకాని దయామయి ముఖం పారిపోయింది. ఇతే-అంతలోనే తేడుకుని-
"వాడు అప్పుడప్పుడు నన్ను చూసి వెళ్ళివారంటాను..."
"కోర్టులో నోడమాట రైడ్డు. సాక్ష్యం, ఆధారం చూపాలి. మీ భర్త
చచ్చి చెలితే తప్ప నమ్మకు కోర్టు..."
ఇంత దయామయి దుఃఖం పట్టలేకపోయింది.
"ఇది చాలా అన్యాయం. తల్లి బిడ్డలను వేరుచేస్తే ఆ పాపం ఊరికేపోదు-
నేను కన్నబిడ్డ...నా బిడ్డ...నాకు కావాలి..." ఏడ్చి పచ్చి నల్లు కొట్టుకో
గాగింది. అరిన్ లేచి-ఇంజనర్ లోడచేసి తెచ్చింది.
(ఇంకావుంది)

మధ్యాంధ్రము
(గత సంచిక తరువాయి)
దీనినిబట్టి తమ 'కుందర్లా' లను' నిలుపుకోవటానికి,
మార్పు కోవటానికి, స్వయం నిర్ణయాలు తీసుకొనే
అధికారం ఏ కులాలామలానికే వుండేదని, వీరి అభిప్రాయాన్ని కాదని ఏరైతే ఏ విధ
మైన ఒత్తిడిని ఏ అగ్రవర్ణమో తీసుకొని రావటం, సమకాలీన సమాజంలో
ఏమాత్రం సాధ్యంకాదని తెలుస్తోంది. అంతేకాదు, అనాది గ్రామపరిపాలనని నిర్వహిం
చే వస్తుండుగురు 'అయ్యగార్ల'లో కరణ, పురోహితులు తప్ప, మిగిలిన
'వారంలా నాణ్యత వర్ణంవారి కావటం కూడ యీ సందర్భంలో గమనార్హం.
ఏరందరికీ మాన్యము, యితర రాజీయోద్యోగులకి 'శీతపుటాళ్ళు' యివ్వబడేవి.
గ్రామపంచాయితీలో వున్న భూములకు యీ కులాలంతా కూడ మిగిలిన వర్ణం
లాగే అధిపతులుగా వుండేవారని, అడవులు, నీటివనరులు, గడ్డిబీళ్ళు, లాంటి సొక
ర్యాలు మిగిలిన కులాలాగే వీరూ అనుభవించేవారని గ్రహించవచ్చు.
చతుర్థకులంలోని ఏ వర్ణాలావర్ణం విభులంగా తమ వంశాన్ని, గోత్ర
విస్తారాన్ని చాటుకోవటం యీ కులాలంతానే కావవస్తుంది. అయితే యీ
గోత్రాలు చాలవరకు ప్రాంతీయ విభాగాలారంగానే ఏర్పడ్డట్లు ఆ గోత్రాలపేర్లు
సూచిస్తున్నాయి. మోటాటి (మొట్టవాడి) వెల్లాడి, మొరస, నేరేటి (నలవాడి),
అయోధ్య, పంట, పొంగలివాడి, పాకనాడి, భూమంచి, కురిచేడి, మున్నూడి
(మురికివాడి), చేనడి, గండికోట, ఓడగంటి, అనేవి రెడ్డి కులవిభాగాలలోని పదు
నాలుగు గోత్రాలు. అలాగే పంట, మోటాటి, పెడగంటి, పాకనాడి, ఆరవెలమ,
కొండ, మొదలగుగోత్ర, కోడెడ, మొదలైనవి కాపుల విభాగాలలోని కొన్ని భేదాలు.
అలాగే, తమిళ కాపుకుటుంబాలైన 'వెళ్ళాం' జాతివారేమనని కొందరు, వెలనాటి
ప్రాంతపు కాపు కుటుంబాలవారని కొందరు, అనుకొనే వెలమవారిని వేయి గోత్రా
లనీ, పదునాలుగు గోత్రాలనీ, వేర్వేరు అభిప్రాయాలున్నాయి. సరిసగ్గ, వండుగ్గ,
లాంటి యితర విభాగాల ప్రస్తావన మన సాహిత్యంలో వున్నప్పటికీ, వివరాలు
తెలుసుకొనే అవకాశంలేదు.
సాధారణ కుటుంబాలలోని వ్యవసాయదారులను గురించి కొంచెం యిక్కడ
పేర్కొనవలసి వుంది. ఈ కులాలలో, బ్రాహ్మణుల క్రిగవారాలు సమర్పించే
కొన్ని సందర్భాల్లో, వారికి దళాలువే భూములపై అధికారాన్ని రూపొంది
చేస్తారు, "రైతులలో సహ" అని స్వప్నం చేయబడటం గమనార్హం. దీనినిబట్టి
ఆ గ్రామాలలోని వేర్వేరు వ్యవసాయ కుటుంబీకుల్ని వారి సాగుభూములనుండి
తప్పించకుండా, క్షుణ్ణ వసూలు చేసుకొనే హక్కు మాత్రమే అగ్రహారీకుల
కొనగలగేదని తెలుస్తోంది. అలాగే కొన్ని సందర్భాల్లో మరో విశేషం కనిపిస్తుంది.
ఒక గ్రామంలోని కొంతమంది స్త్రీ ధనంగా అరణ్యపురాపేట అడవిల్లకు యిచ్చి
నవ్వుకుగాని, యితరకూ దేవాలయాదులకి సమర్పించినప్పటికూ, ఆ భూమిని
ఆ గ్రామంలోని రైతుల సాగుబడిలోనే వుండజేసుగాని పొరుగుప్రాంతపు రైతు
లను ఆ నిమిత్తమే ఆ గ్రామానికి తీసుకొని రాకుండానీ వ్యవసాయదారుల కట్టడి!
అలాగే సస్యఫలికాలను కర్తకులు, భూస్వాములు ఏ ఏ నివృత్తుల్లో పంపకం చేసుకో
వలసివట్టు నిర్ధారించుకొన్నారో కూడ తెలిపే శాసనాలున్నాయి. ఆర్థిక పరిస్థితులు
క్రమబద్ధం అవుతున్నాయనటానికి యిలాంటివన్నీ ఉదాహరణలే. అయితేనేగాక,
మధ్యాంధ్రమొగపు కుండ్రుల్లోని వ్యవసాయదారుల ప్రయోజనాలు కాపాడే ప్రయ
త్నాలు యిన్నివిధాల జరిగినా, సాధారణ రైతు ఎప్పుడూ ఆర్థికంగా యిచ్చింది
పడేవాడని. 'ఇల్లి' పద్ధతిన పంపిస్తే అప్పు తెచ్చుకొని, అంగడి దరకన్న తక్కువ
దరకు యిజాదారకే అమ్ముకోవలసిన సందర్భాలెప్పుడైనా తెలుస్తోంది.
పూర్వపు సామాజిక పరిస్థితుల ననుసరించి కొన్నిరకాల వేడుకల కొన్ని
కులాలకు మాత్రమే పరిమితాలని భావించండి అనుసరింపబడేవి. వివాహ
సందర్భాల్లోని ఆశ్వారోహణం, ఉత్సవ సమయాల్లోని కుంకుమ వసంతాలు,
"అజరికి వివాహ మంటపం అంకరణవరకు ఆయా కులవిభాగాలన్న హక్కు,
నియమానుబద్ధమే జరుగవలె"నన్నది సమకాలీన సలహాదాయం. దీని సరికరమింది
ప్రవర్తించే కులాలి. అట్టి హక్కు-యిచ్చి యితర వర్ణాల ప్రతిపక్షించేవి. తెలుగు
నాట యిలాంటి కులగౌరవ మర్యాదలను, కులపు అధికారాన్నానంతరకు
సంబంధించిన శాసనాలు యీ కాలంలోనే కనిపిస్తాయి. మరక, సాంఘిక భర్తాం
అవరణలో, చరిత్రగమనంలో, ఎలాంటి మార్పులైనా సహజాలే నన్నిస్తుంది.
ఇక చతుర్థ కులానికేతెంది మధ్యయుగాల్లో గణనియమైన ఆర్థికగౌరవాన్ని
చాటుకొన్న కొన్ని కులవృత్తుల వారిని గురించి పరిశీలిద్దాం.
కూడ్రకులంలోని విభాగమే అయిన విశ్వకర్మ కులస్థులు మిగిలిన కూడుం
కన్నా సాంఘికంగా ఉన్నతని ప్రకటింతుకొన్నారే. శాసనాల్లోను, సాహిత్యం
లోను వీరు బ్రహ్మదేవుని పుత్రులైన విశ్వకర్మనుండి అవిరూపమందినట్లు చెప్ప
కొన్నారు. ఆ విశ్వకర్మ పంచముఖుడనీ, అయన ఐదు ముఖాలనుండి అవిర్భ
వించి వేర్వేరు పరిశ్రమల్ని అవలంబించిన యీ కులస్థుల్ని పాంచాదనని,
పంచాణుమవారనీ, ఐదాయలనీ కూడ అంటారు. మరోవిధంగా మను, మయ,
తీర్థి, (తృప్తి) విస్తజ్జ (దైవజ్జ) అనేవారు విశ్వకర్మ ఐదుగురు పుత్రులనీ, వీరి
నుండి వరుసగా కమ్మరి, వడ్రంగి, కెల్లు, కందరి, స్వర్ణకార, చృత్తులారంభ
మయ్యాయని అంటారు, వీరు రైల్వేనాణ్యు కులంవారట. వీరిలోని ఒక
ప్రాంతీయవిభాగమే శాసనాల్లో అక్కడక్కడ ప్రస్తావించబడ కమ్మకులం విశ్వ
కర్మలు. కొలంకాలమీద, బామపట్టణమీద శాసనాలను ఉల్లేఖించేవారు విధిగా
యీ కులానికి చెందినవారేనని అసంఖ్యాక శాసనాల దిగువన పేర్కొనబడ్డ
'అదారం'పేర్లు తెలుపుతున్నాయి. ఈ చృత్తుల కులస్థులు నగరాల్లోని ప్రత్యేక
ప్రాంతాల్లో నివసించేవారు. మధ్యాంధ్రంలోని ఆర్థిక, సామాజిక పరిస్థితులు యీ
కులంవారికి హెచ్చు స్థాయిలో ఉపాధి అవకాశాలను కల్పించినట్లు చరిత్ర
పరిశీలకుల అంచనా. సాహిత్యంలోను, అయితే కొన్నిచోట్ల ద్వితీకమాత్రున్న
వివిధాలైన అనేకాకరణాలు, వివిధా నిర్మించబడ్డ ఆంధ్రాల్లోని కెల్లునివాసం ఆ
విషయాన్ని బలపరుస్తోంది. ఈ కులస్థుల్లోని ఒక విభాగమైన అదారలు, కేవ
లింగాలను రూపుదిద్దుకుంటేను, ఏగిగనీర్వాణంలోను, చతుర్విధాలైన ప్రాసా
దాలు కట్టడంలోను, వాస్తుశాస్త్ర, క్షేత్రగణితాల్లోను, ఐహనీర్పరులని చెప్ప
బడ్డారు. దక్షిణదేశ భేదాలయ్యాల్లో ప్రత్యేకంగా అంధాయలు కాగుచేసే వాస్తు
శాస్త్రజ్ఞులకోసం ఏర్పాటు చేయబడ్డ నిధులలాగే మన ప్రాంతపు అంధాల్లో
కూడ యీ వృత్తివారికి అలాంటినిది (పన్నుకూడు) ఏర్పాటు చేయబడింది.
సమస్త భేదాల నిసారక, త్రిభువన నిర్మిలాధార, అనంతకర్ణాశ్రు పురాణ

కులసేకరణ

పాపాచార్య, గంభీరదర్శి, తరణ, కమలకర్ణదేవర దివ్యశ్రీ పాదపద్మాచార్య, పెండ్యపరచార్య, మొదలైనవి యీ కులస్తుల విరుదాక్షి. మధ్యయుగాల్లోని కర్ణాటకదేశపు పంచాంగమువారు కూడ యీ విరుదాక్షి ధరించి ఆంధ్రప్రాంతం లోని నగరాంతో వారి సాన్నిహిత్యాన్ని చాటుకోవాలంటే ముదావహం.

విశ్వకర్మ కులస్తుల పంశప్రకస్తుల్ని క్రిందటానికి యీ యుగాల్లో వెలసిన గ్రంథమే, "విశ్వకర్మపురాణం". ఈ పురాణం యీ కులస్తుల్ని పాంతులుగా, పితాధిపతులుగా, విద్యాధురంధరులుగా, రాజకీయోద్యోగులుగా, భూసురులకు భూరి దానాలసంగిన అశేషవైభవసంపన్నులుగా తెల్పుతుంది. మధ్యాంధ్రయుగంలో ఒక కులంగా వీరు రాజకీయ, సాంఘిక అర్థిక, మత రంగాల్లో యేమాత్రం మతం వెనుకబడలేదు సరికదా, మిగిలిన కూడ్రకులాల కందనంత ఉన్నతంగా జీవితం గడిపేవారనటానికి, వారి రచించుకొన్న వారి గ్రంథమే సాక్షి. ఆ గ్రంథమే పేర్కొన్నట్లు విజయనగర రాజాస్థానంలోని 'ముమ్మకవి' వీరి కులస్తుడే అయితే, శ్రీనాథ కవిసారథిభామకంతటివాడికి ప్రతి కూలపరిస్థితుల్లో కూడ, రాయల అప్రాసం ప్రవేశం చేయించగలిగిన వీరి పలుకులదిని తక్కువ అంచనా వేయలేం కదా!

కులసంఘాల్ని పదిట్లం చేసుకొంటే, వ్యాప్తి చేసుకొంటే వీరు చేసిన ప్రయత్నాలు ఉదయగిరి, అమరావతి, పొంటిమెట్ట, మొదలైన ప్రాంతాలలోని శాసనాలు తెల్పుతాయి. నమకాలిన సంపన్న కుటుంబాల్లో, పాలకపెద్దాల్లో వీరికి చాలినంత ప్రాబల్యం ఉండేది. కేవలం కులస్థితిశాక యీ కులంలోని కొందరు సైన్యాధ్యక్షుడి యితర పదవులు కూడా నిర్వహించేవారు.

కాకతీయ యుగానికి పూర్వం గ్రామకరణాలుగా విశ్వకర్మ కులస్తులే వుండేవారని, అయితే పాలకులకు వ్యతిరేకంగా కుట్రలకి పాల్పడటంచేత వీరి కుదానన చెప్పబడిందని అంటారు. అలాగే యీ కులస్తులు ముందు జైనమతస్తులని, శాంగతిలో సంఘవిహ్వలం బీతిలో, శైవం ద్వారా పొందు సమాజంలో ప్రవేశించారని కూడా అంటారు. ఏదైతేనేం, మధ్యయుగాల్లోని సమాజంలో వీరిని గురించి మిగిలినవారికి కొన్ని అవోహలం చేసేస్తూ వాస్తవం, వీరు మాత్రం తమనిజాము ఋషులుగా, మునులుగా దీర్ఘింది చెప్పకొన్నారు.

సాంఘికీకరణలోనూ ముందుకొచ్చిన మరొక విభాగం తెలివీవారు. వీరి తెలుఠాద్య పరిశ్రమ అందరెరిగినదే. విశ్వకర్మ కులస్తులవలె వీరుకూడ తమ పంశపు అవిరూపాన్ని సృష్టికర్త అయిన బ్రహ్మకే ముడిపెట్టుకొని చెప్పకొన్నారు. బ్రహ్మ కుమారుడైన మనువుద్వారా వీరి వ్యాప్తి అరిగిందట. వీరు కూడ వైశ్యులలాగే సహస్ర సంఖ్యాస్వయంగృతులమని చాటుకొన్నప్పటికీ, వాటి వివరాలు స్పష్టంగా తెలివే. వెలమనూళ్ళు, వీరిపాలు, నరియూళ్ళు, కుమరూళ్ళు, ముట్టూళ్ళు, వీరపండ్లు, స్రావకులు, ఉల్కూళ్ళు, ముసునూళ్ళు, వెలందునూళ్ళు, అనుమగొండలు, అడనూళ్ళు మొదలైన కొన్ని వీరి విభాగాలే. వర్తక వ్యాపారాలవలంబించిన వ్యవహారికత వీరుకూడ శ్రేణులుగా ఏర్పడి తమ వ్యవస్థని పదిట్లం చేసుకొన్నారు. వెలవాడ కేంద్రస్థానంగా ఏర్పడి 'తెలివీవేరు' అనే వీరి శ్రేణివిభాగాలు ఆంధ్రదేశమంతటా వ్యాప్తి చెందాయి. అర్వాచీనకాలంలో వీరి పంశ ప్రకస్తుల్ని ఉగ్రదండకపటానికి వ్రాయబడ్డ 'మనుసంక' పురాణంలో వీరు క్షత్రియులుగా పేర్కొనబడి, విశ్వంధర మహాముని శాపాన్నిబట్టి తెలుఠాద్యది వ్యత్రుల కొడంబడటం సంభవించినట్లు చెప్పబడింది. వేంగి చాళుక్యులకు కామే కులకర్మాగర సేవకులమనీ, వారికి రాజ్యాంధకాలంనుంచి రక్షణ కల్పించి సుస్థిరపరచింది కామేఅని, వీరు తమ ప్రకస్తుల్లో మనగా చాటుకొన్నారు. గణాంపదగ్గ వీరి సేవలకి ప్రతిఫలంగానే సామాన్యజన్యరుల పూపించలేని సత్కారం వీరికి లభించినట్లు 'దేవీ' లామూసనం లాంటివి తెల్పుతున్నాయి. ఒకశ్రేణిగా 'తెలివీవేరు' తమ కులసత్తులందరపై అజమాయిషీ కలిగివుండేది. వైశ్యులు తమ 'కన్యకాపురాణం'లో కొన్ని నగరాలు తమకెలా దబిలపడ్డాయో పేర్కొన్నట్లే, తెలివీవారు తమ 'మనుసంక'పురాణం'లో తమకి దత్తపరమధ్వ నగరాల్ని గూర్చిన దర్శనాసనాన్ని పేర్కొని, వెలవాడ, పెదవేగి, జనదాభిషి, తడికలపూడి, మొదలైనవి వీరికి సమర్పించబడ్డట్లు చెప్పకొన్నారు. ఇది గొప్పలకు పోయిన చెప్పకోవటం కానట్లయితే యితర మన్నన పొందిన వీరి స్థానం సమాజాల సమాజంలో ఏమాత్రం తక్కువకాదు. మధ్యాంధ్రంలోని అంయాలకు చేయబడ్డ వివిధాలైన చాణాల్లో, ముఖ్యంగా తెలంగాణా ప్రాంతంలో నూనెగానుగులు, నూనెమరలు, హెచ్చుగా పేర్కొనబడటాన్నిబట్టి యీ కులస్తుల వృత్తి తెలుగునూట ప్రోత్సాహదాయకంగా వుండేదనే చెప్పాలి. అర్థికంగా అమాత్రం పరిపూర్ణి చెందిన వీరు సాంఘిక జీవనకమంలో వెనుకబడారనకోవటానికి అవకాశం లేదు. వీరి మనమైన విరుదాక్షి ఆ విషయానికి నిదర్శనం. బ్రహ్మసంకప

మను కంఠాదినాథ సంకవులు, యమనియమ దర్శపరాయణులు, సత్యోదాచార విరాజితులు, భగవతింబు వరప్రసాదులు, సకంభాస్రవిరారులు, వెలవాడ మల్లకర్ణదేవ దివ్యశ్రీ పాదపద్మాచార్యులు...యీలా సాగుతుంది వీరి ప్రకస్తు. ఈ యుగాల సాంఘిక జీవనంలో దిగువ వర్గాల్లోని అచార వ్యవహారాల విధివిధానాల్ని ఏ కులనికాకుంటే అభిలషింకా వర్తించేదిగా కట్టి దేసుకొనేవారని, ఏ అగ్రవర్తం వీరిని కాసిందలేదని ముందే పేర్కొన్నాం. అలాంటి కులదాదానికి నలుంబించిన వీరి 'వివాహమర్యాద' విధానాన్ని గురించిన ప్రస్తావన కొన్ని శాసనాల్లో వుంది. కులవిహ్వలంబ అలాంటి కట్టుబాట్లను పొడిచేదనివారికి విధించే శిక్ష. ఇలాంటివన్నీ ఏ కులనికాకుండా అంతరంగిక విషయాలే. ఒక కులపు పద్ధతుల్లో మరొక కులానికి ఎలాంటి ప్రమేయం వుండే అవకాశం లేదు. సాంసననాధికరై పూర్వమప్పుడో పొసిన చేసినట్లు చెప్పకొన్న నాలుగవ కులాల్లోని మరొక విభాగం సారెవారు. వీరినే సేనాపతులని కూడ కొన్ని ప్రాంతాలలో అంటుంటారు. 'దేవాంగ పురాణం'ని వీరి కులప్రకస్తుని వెగంటే అవ్యగ్రంధం ఒకటి వుంది. (ఇంకావుంది)

- డా॥ కొల్లూరు సూర్యనారాయణ

(గత సంచిక తరువాంబు)

"వాడికి అయ్యుల్లేదవైద్యం చిన్నప్పుడు సరిసరి అనుకున్నప్పుడే పడింది. ఇప్పుడు కాదనకు"
"నానా నమ్మకాలు లేవు"
"ఆ ముసలమ్మ అలా చెప్పిందని ఇద్దరండుకు నిమిషాలమీద మార్చించావ్: ఏ నమ్మకాలు లేకపోతే అయ్యలం యేలా బతగ్గలం?"

"అడిగారు కాబట్టి చెప్పాల్సి కదా. ముసలమ్మ చెయ్యాంబు జడిపింపుకు యిట్లు మార్చలేదు. ఇక్కడ ఒక అనుభవంగం వైద్యుడున్నాడని వచ్చాను.

ఆ మరువదిరోజు ఉదయమే వచ్చిన ఆయుర్వేదాచార్యులతో గుమ్మంలో వుండగానే "క్షమించండి. ఇంకో డాక్టరుని చూసే అవకాశం యిస్తారా?"
"అలాగే - దేవుడైనా నమ్మకం ప్రధానం" అంటూ వెళ్ళిపోయాడు.

లోపల కొడుకు దగ్గరున్న తల్లి
"చూడరా-లోపలకువస్తే మనం కాదంటామని బయటించే పంపించేసింది"
శక్తి వుంటే హేమమీద ఆరిచేవాడేగానీ నిస్సౌజిణా "ఇది మా సొసైటీ నింది రాలేదు. మార్కిష్టు సొసైటీనింది వచ్చింది" అని అనుకున్నాడు.

మధ్యాన్నం బిస్కెట్ల అత్తగారు ప్రయాణం కట్టారు. "నీ మొగుడికి నేన్నే బాగుచెయ్యించుకో" అని తేలిగ్గా చెప్పిని వెళ్ళిపోయింది. అవిడ వెళ్ళిపోగానే హేమ లేచిమో దగ్గర కూర్చుని పాటలు వింటున్న రాళ్ళు మారడంవల్ల దగ్గరకు వెళ్ళింది. ఉన్నది ఉన్నట్లు చెప్పే అతను వచ్చి చూసాడు. శుభ్రంగా పరిష్కరేసాడు. ఏమీ అనలేక చెయ్యలేక రోగాంతో లొంగిపోయినట్లు మౌనంగా వున్నాడు రాజశేఖరం. పరిశీలేని
"ఇదేం పెద్ద జబ్బుకాదు. సరైన చికిత్సచెయ్యక యీ పరిస్థితికి రెచ్చారు" అని అట్టే మాటాడకండా తనే బుంట్లో ముందులు తెచ్చియిచ్చాడు.

"ఈ జబ్బుకు యింకావ్వలెందుకూ? వారం రోజుల్లో లేచి నడుస్తాడు"
ఎంతో తేలిగ్గా అన్న యీ చివరిమాట వినగలిగిన రాజశేఖరంలో ఆక ఆంకురించింది.

"నిన్ను కొడలా అని పిల్చేదా" అని మాడమాచంటే
"అంతకన్నా బాగ్యమా మామగారూ" అంది హేమ నవ్వుతూ.
"ఇలా సరదాగా వున్నవాళ్ళనిచూస్తే నేను ప్రాణం పెట్టాను. నా కొడుకుతో దివ్యంగా కాపురం చేస్తావులే"

అతను యిచ్చిన విటమిను డి కాంప్లెక్సు మాత్రలు, రెడ్ ఆక్సయిడ్ మాత్రలు మూడుపూటలా రిక్విరెడ్ గ్లూకోస్ వాడుతుంటే వారంరోజుల్లో ముఖం పచ్చబడింది. తిండి మరదిన పొట్టుకు తిండి అలవాటు చేస్తున్నట్లు అతను చెప్పి నట్లే యే పూటకాపూట అవారం, బలంకోసం సేసికోజన....అయితే యూజిన్సిటికి దబ్బెక్కడదని రాజశేఖరం అడక్కుండానే కనిపిస్తోంది. హేమ తేలికే గాజులు లేవు. ప్రతిక్షణం తనను కూసుకుని కూర్చుని యెముకలకు చర్మానికి మధ్య మళ్ళీ కండంకు సృష్టించిన హేమను చూస్తుంటే యెనలేని గౌరవం యేర్పడింది.

ఎలా చేస్తున్నావని అడగని మిత్రులను చూసి, తన బాధలు పాడపీ యిప్పుడికి చెప్పకుంటున్నాడు. వాళ్ళు అయ్యోపాపం అంటే స్పృహిపొందిన మగడ్డిచూసి "ఈ జబ్బు యితనిని మార్చలేదనుకొన" బయటకు ఆనకండా
"మాటాడి అల్లిపోయారు!" అంటే హేమ దగ్గరినింది కూడా సింగిటి ఆవసరం అన్నట్లు

"ఏన్నాళ్ళీ బాధలు ఇంత తెచ్చుకొని....ఇంతలాన....ఎందుకు బాధ పడాలి! నగం జీతం. ఎలా చేస్తున్నావోగానీ...నేనేమైనా అయిపోయూచే ఇంక పొగపాటు చెయ్యకు..."

"మీ మాటలబట్టి మీ గడదిన జీవితంలో చాలా విపాదం వుంది. మీరు గొప్ప రథయంత కాదానికి అది అవసరం. మీ కదల్లో ఉపయోగించుకోవోలే అది మీ తప్ప"

జవాబు చెప్పలేదు. ఈ విషయంలో మళ్ళీ మాట్లాడలేదు. రోజుకురోజూ కోలుకుంటున్నాడు. వరండాలో నడుస్తున్నాడు. వారానికోక ఉత్తరం అత్తగారి పేర హేమ రాస్తోంది. భర్త ఆరోగ్యం గురించి తప్పించి యింతేం విషయం 'రాయలేదు ఒక్క జనార్దనం తప్పింది నవాయం చేస్తామని యెవరూ ముందుకు రాలేదు. ఎవరీ అడగడానికి యిటూ అటూ యెవరికి యేమీలేదు. ఈ దబ్బుబాడే రాజశేఖరంలో ఒక రాక్షసి రూపంలో స్థిరపడిపోయింది. దీన్ని చంపాలి. వెతుక్కునే బ్రతుకేం బ్రతుకూ దూడనడ చెప్పిన తెక్కెర్లన్నీ నెమరే చేసుకున్నాడు. ఒంటువట్టించుకున్నాడు. ఈ అనారోగ్యం తన్ను తెరిపించిందనుకున్నాడు.

అలా అతేదిస్తూ వరండాలో కూర్చుంటే హేమ పంటయిడినింది వచ్చి "ఏంటోలేదీస్తున్నాడు" అంది.
"నీరసంగా వున్నప్పుడే మంచి ఆరోచనలు వస్తుంటాయి. నా నుంచి కంట ప్లాట్లు నేను నీరసంగా వున్నప్పుడే వూపించాడు"

"రాయటమో!"
"రణగణ మధ్యలో రాసినవే నిజానికి బాగున్నావు. యద్దాలు. తుపానులు, యాంత్రాదలు, అకలిబాదలు నిజానికి మంచి సాహిత్యాన్ని సృష్టించే అవకాశం యిస్తాయేమో!"

"మీ ఉద్దేశాలు విన్నందుకు సంతోషంగా వుంది"
"ఈ అనారోగ్యం మంచిని సాధించిందంటావు?"
"అంత గొప్ప రథయంతకు చెప్పడానికి నేనెంతచెబాల్సి!" అంటూ పంట యింట్లో వెళ్ళిపోయింది. అంతకే అనాంన్నది అనలేకపోయాడుగానీ పెళ్ళంవేపు చుుకిపోతూ యిన్నాళ్ళకు చూసాడు.

మరువదిరోజు సాయంత్రం అన్నది.
"మీ ఆరోగ్యం బాగుంది అని మీరు అనుకోదానికి ఒకసారి అలా తిగి చచ్చామా?"
"పద..."

"చూడరా? తిప్పడానికి రైలం రాస్తూ ముడగించింది. రిజాలో వెళ్ళామా?"
"ఇద్దరం బతకవు కదా..."
"ఇప్పుడు ఇద్దరం కూడా పూర్తి ఒక మనిషి బతకవు లేం కదా!"
"నీలే!"

సైనికవిజ్ఞా వచ్చింది ఇద్దరూ కూర్చున్నారు.
"ఎక్కడిది చావా" అంది
"నిన్నుచూపిడికి" అంది హేమ రిజా యెక్కువూచే.

"అక్కడెవరింటికి?"
"నీ పేరింటికి?"
"మెట్టయ్య"

"మెట్టప్రాంతంనింది వచ్చావా?"
"బాగా పోల్చావమ్మా. మా పూరు అనకాపల్లి తాలూకాలో వున్నది. తూర్పుకు పల్లం పడమటికి మెట్ట. మెట్టవేపు మా ఇల్లు."

"మరి యెందుకొక్కడికొచ్చావా?"
"మెట్టవేపున్న చూమి పండలేదు. పల్లంవేపున్న చూమి అమ్మి తిన్నాం. మూడు కడుపులకు జరక్క- మూటాముల్లై కట్టుకొచ్చేసా"

రిజా మునిసిపల్ సుయేత్ ఫారమ్ వెనుకనున్న కుక్కులాలవ శానుకున్న కచ్చారోడ్డుమీద కొచ్చింది.
"ఈ పాకల్లో...అదిగో....ఆ మూల....ఆ ఒడ్డుకే మా ఇల్లు"

రాజశేఖరం ఆ దుగ్గందం భరించలేక ముక్కుమూసుకున్నాడు. కడుపు తెరిచి వాంతి వచ్చేస్తోంది. మట్టుపట్ట పండుల దగ్గరనుంచి కుక్కలవరకూ తిరుగు తున్నాయే. మనుషులందే యిట్లు అనేకన్నా పండులు కూడా వుండలేక వదిలేసిన, దొడ్డిలా వుంది.

"వర్షకాలంలో ఆ కుక్కులాలవ పొంగగా!" అంది హేమ.
"వర్షాల్లోనూ పొంగుతాది. ఉప్పుచేరుమంది ఉప్పిన వచ్చినప్పుడూ పొంగుతాది"

"అప్పుడు మీకెక్కడికి పోతారు?"
"నీ చెట్టుకిందో ఆ టయిముకున్నా...తరవాత కంపు తగ్గతాది. అమ్మా- బతుకెలాడిందంటే....బుక్కడు గెంజిలో యెందుసేవ నంజాక అలవాటైతే...మరి అది నేకపోతే ఆ గంజినిరే గొంతుక దిగదు. అలాగనేనమ్మా-ఆ కంపు నేక పోయినా అదేమిటో నిద్దరపట్టు"

"నీలా రిజాలాగేవాళ్ళేనా లేక యింకెవరైనా వున్నారా?"
"బతకనేక బావిలో పడి సర్దివోయా వున్నారు. బతకడం భాగ్యం అనుకొని గలిసేక ఒక్కమ్మకున్న అమ్మలా వున్నారు. బతుకే ఒక భాగ్యం అమ్మా"

"ఇంకా ముందుకు మెల్లగా పోనీ మెట్టయ్య?"
"అయ్యో!" అని ఒక పడేళ్ళ కుర్రాడు రిజా యెదరగా వస్తే రిజా ఆపి "అమ్మో" సెప్పరా.... ఇంక బోడిలేదు."

"తేలికే పండదానికి యేదీలేదు"
"నీకదీ పడకండా వస్తానని అమ్మతో సెప్ప." అని రిజా నడిపించవోలే "అగవోయ్....ఇంద నీ అద్దె రిసుకో" అని యెదు రూపాయలనోటు అందిచ్చింది.

"అమ్మా సిల్లరలేదు"
"అబ్బలేదు....తిసుకో!"
ఆ నోటు కొడుకుచేత పెట్టా "జాగ్ర! అయిదు రూపాయల కాగితం. అమ్మ సేకెట్టు" అని ముందుకు రిజా పోసిచ్చాడు.

లక్ష్మీటాకిసేవేపు వెళ్ళా
"ఇంకెక్కడికెళ్ళాలమ్మా" అని అడిగాడు మెట్టయ్య.
"ఈ చుట్టుపట్ట నీ స్నేహితులు....మిత్రులవడన్నారా?"

"ఉన్నారమ్మా.... రిసుకెల్లమంటారా?"
"నీలే!"
జొమ్మల కొళాయి యెదరగా అమించారీ ఖవంతిలో ఒకప్పడు రాణివానం తెలాయించిన అండాల అతిసల ప్రతికలుగ యిప్పుడు పాడువడిన ఆ నాణ్యగృధల మధ్య అర్ధనగ్నంతో కడుపు నింపుకోదానికి పడుపుపుత్తిని స్వీకరించినవాళ్ళనూ చూశాడు.

తిరిగి వచ్చేస్తూ హేమ చేసిన ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్తుంటే ఆ మాటల్లో సహజత్వం వుంది. ఆ కదనంలో పూర్తి నిశం వుంది. ఒక క్లాసిక్ రాయదానికి శావలసిన ముడిసరుకంతా ఉంది.

ఆ రాత్రి ముగ్గురు మరుదులు నిద్రపోయాక హేమ యెన్నాళ్ళకు మొగుడు తెంతచేరింది. ఇంకా నీరసంతో ఉన్నాడేమో ఆమె తాళగానే ఉద్దేశపుధిన్నలు చూసిన హేమ మందంబిదనింది మెల్లగా దిగి కుట్టిపెద కూర్చుంది.

"వరవాలేదు....రా" అన్నాడు.
"అపీసుకు మీ అంటిట మీరు నడిదివెళ్ళి వచ్చేవరకూ మిమ్మర్ని యిక ముట్టుకోను."

"నివ్వక నన్ను ముట్టుకోకపోతే నేను వేగరం కోలుకోను"
"ఇక్కడ నేనుంటి అవ్వపడులు పాడరాను. మీరు హాయిగా నిద్దరపోయి కలలు కనండి"

"రావకన్నా యెదుగవోయావులే!"
"నత్యలామలా చారకకం చూపించానని అంటారనుకున్నాను"

"నిన్ను రాధతోనూ, సత్యబామతోనూ పోల్చటం తప్పి. కులనిదళంలో కృష్ణుని తన పరం చేసుకున్న రుక్మిణితో పోల్చాలి" (ఇంకావుంది)

Printed and Published for Nageswara Rao Estates (Private)
Ld. by S. Redhakrishna at the Andhra Patrika Press,
Gandhinagar, Vijayawada-3. Editor: S. Redhakrishna,
Vijayawada. Phone: 75667 & 61247.

(గత సంచిక తరువాయి)

పెదకల్లు విషయము :

విశయాదిత్యుని తొగక్కెడు (క్రి.శ. 688) మాయలూరు (క్రి.శ. 882) కాననస్థల నిర్మితమునట్టి ఈ విభాగము నంద్యాల తాలూకాలో ఎత్తుమరాగము, కోయిలకుంట్ల, నందికొట్కూర్ తాలూకాలో కొంతభాగము కలిగియుండినది. ప్రజాచలం తాలూకాలోని పెదకల్లు కేంద్రముగా నేర్పడినది విభాగము. క్రీ.శ. 1079 నాటి దిల్లీనవాజీ మహారాజాసనములో³⁰ కన్నెమునూరు (800), నలువారి అయ్యూరు (500)లతోపాటుగా పేర్కొనబడిన పెదకల్ల యొంటనూరు (600)లు మూడున ఒకదానికొకటి సరిహద్దునువలెగా గుర్తించబడినవి.³¹

కన్నెమునూరు (సీమ/నాడు)

10, 11 శతాబ్దాల కాననములందు³² పేర్కొనబడిన ఈ విభాగము నందికొట్కూర్, నంద్యాల ప్రాంతమువిగా గుర్తించబడినది.

అవుకుసీమ :

కోయిలకుంట్ల తాలూకాలోని అవుకు (కొక) గ్రామము కేంద్రముగా నుండిన ఈ సీమ ఆ తాలూకాతోపాటుగా ఆళ్ళగడ్డ తాలూకా ప్రాంతమునందుగూడ విస్తరించుకొని యుండినదిగా గుర్తించబడినది.³³

రాయలసీమ³⁴ :

16, 17 శతాబ్దాల కానన సాహిత్యంలో కర్నూలుమండలం 'రాయలసీమ'లోనిదిగా పేర్కొనబడినదిగా. విజయనగర సామ్రాజ్యాధిపతులు 'రాయ' దివదారిరాములు వారిపాలనలో చేరియుండుట వలన ఈ ప్రాంతముగూడ రాయలసీమలోనిదిగా పరిగణింపబడినది.

దత్తమండలము :

1807 సం.లో నిజాముదే ఆంగ్లేయులకు దాఖలుచేయబడిన లక్కాబి, కడప, కర్నూలు, అనంతపురం మండలములను సంయుక్తంగా 'సీరెడ్' (వోడిన, వర్షగిందిన, చళములేనిన, ఇర్పివేసిన) దిల్లీక్షా³⁵ లేక 'దత్త'మండలమని వ్యవహారమేర్పడినది.³⁶

పై వివరణలవలన ఈ జిల్లాలోని పూర్వపాలనా విభాగ నామములు కొన్ని కూసార విశేషమునుబట్టియు (కర్నూరు, రేనాడు), పాలకవంశనామములను బట్టియు (సాతవాహనవంశము, నలువారి, సింధవాది) ఏర్పడినవని తెలియగలుగు.

హిరణ్యక, మతనంబంధములు

ఉదా :

అహోబిలం (ఆళ్ళ)

"ఈ శ్రీశ్రీమంతుల అహోబిలము, అహోబిలము అని రెండు నిదముల వ్యవహరింపబడుటగల కారణములను పరిశీలింపము. 'అహో' అనునది సంస్కృత అవ్యయము. ఇది ఆళ్ళపర్వతమునుసూచించును. 'బిలము' అనగా గుహ అనగా నల్లముల కొండలలోని నృసింహ స్వామి నివసించు పెదగుహ అని దీనిభావము. ఈ శ్రీశ్రీమంతుల 'అహోబిలము' అని వ్యవహరింపబడుట గల కారణము - ఎర్రరాజగడ తన నృసింహపురామును ఇట్లు చెప్పెను. 'మీరు మదియలంబు అహోబిల శబ్దపూర్వకంగాఁ బ్రకాశించిరి గావున నీ దీర్ఘ అహోబిల నామదేయము... వెంయింబాక" (నృసింహ ఆళ్ళ - 122వ ప.) శ్రీమహావిష్ణువు తన భక్తుడైన ప్రహ్లాదుని రక్షించుగోరి ఉగ్రనరసింహ రూపమున అతడెంచెను. ప్రహ్లాదుని తండ్రియు, అమితబలాధ్యక్షుడైన అగు పారణ్యకేశవుని గోళ్ళతో దీర్చి అతడు వదిలెను. అప్పుడు నృసింహుని బలమును ప్రహ్లాదుడును, ఇంద్రుని దేవతలును 'అహో' అని ప్రకాశించిరి. దానికి సంతసించి వరసింహుడు పారణ్యకేశవుని సంహరించిన ఈ శ్రీశ్రీమంతుల అహోబిలము అని నామకరణ మొనర్చినట్లు పై పదనమునకు అర్థము గోచరింపబడుచున్నది... అహో బిలమునకు "సింగవేలుకుండము" అని నామాంతరము కానవచ్చుచున్నది. (వెయ్యక్కో పెట్టివల్ల, కర్నూలుజిల్లా, పు 41). సింగ వేలు కుండము అనునది "సింగవేలుకుండము" అయ్యుండవచ్చును ఇనవ్యవహారమున 'వేల్పు' అనుశబ్దములోని రికారము లాప్తమై 'వేలు' అనియు అర్థ 'కుండము' అనునది 'కుండము' అనియు మారియుండవచ్చును. 'సింగవేల్పుకుండము' అను శబ్దము నకు 'నృసింహస్వామి కొండ' అను అర్థము గోచరింపబడుచున్నది. పారణ్యకేశవుని వధించిన స్థానము కనుక దీనికి ఈపేరుండుట సముచితముగానున్నది."³⁷

కాగా "శ్రీ నృసింహస్వామి పారణ్యకేశవుని సంహరించి అతని శరీరమును అంతర్వేది (అనన్తము)లో విసర్జించెను. ఆ అంతర్వేదియే కాలకమమున అంతర్వేదిగా మారినదని తెలియవచ్చుచున్నది"³⁸ ఈ అంతర్వేది కూర్చుగోదావరిజిల్లా రాజోలుతాలూకాలోనిది.

పై సందర్భంలో దారిద్ర్యక సంభవానంభవములనుగూర్చి పగవనిలేదనిగాని గ్రామనామ కారణమనిబట్టి ఇనశబ్దాలపై మత, హిరణ్యక విశ్వాసములకు గల పట్టును ఇట్టివి వర్ణింపవచ్చు.

పెదవలి (ప)

పైకోవకు చెందినదే. ఈ గ్రామమేకాక పళ్ళెమగోదావరి జిల్లా తణుకుతాలూకా, గుంటూరుజిల్లా తెనాలి తాలూకాలోగల 'పెదవలి'లకు కూడా రామాయణాంబాదే. 'చాలి'తో పంపంద మొన్నబడినది.³⁹

కోసిగి (అ)

కౌసిక మహాముని పరంగా ఏర్పడినదని ప్రతీతి.⁴⁰

కర్నూలు జిల్లా గ్రామనామములు ఒక పరిశీలన

కోయిలకుంట్ల (కో)

రంగనాథస్వామి ఆలయమున్నది. కోవింకుంట్ల (కోవిం + కుంట్ల) అని దేవాలయపరంగా గ్రామనామమేర్పడినది.

గార్లెయ్యపురం (క)

'గాడిదమల' అనేదారికి గార్లెయ్యపురమని నూత్న నామకరణం చేయబడి గార్లెయ్య మహర్షి⁴¹ సంబంధమీయబడినదని గుర్తించబడినది.⁴²

గోరింట్ల (క)

గోరువంక మహామునితో సంబంధముకలిగియుండి అతని పేరుననుసరించి వెల్లసెనను వ్యవహారమునందున్నదే⁴³ ఈ గ్రామ నామము గోరింటాకునకు సంబంధించినదనియే అగుననిపించును.

దోర్నకంబాల

"శ్రీశ్రీలంకామంతుల ముఖద్వారముగానున్న 'దోర్నాల' ప్రదేశమందు కిరాళి శ్రీశ్రీలంకామంతుల దేవినుండి పరమసాధముగా గైకొన్న లక్ష్మమహాదేవి తురుష్కంబాల తలలు నరికి తోరణములుగా కట్టినట్లు! అందుచే ఈ గ్రామమును 'దోర్నకంబాల' అంటున్నారు!"⁴⁴

చిప్పగిరి (అలూ)

ఈ గ్రామములోగల తోగేశ్వర, చెన్నకేశవస్వాముల దేవాలయములలోగల శిల్పరచనలవలన చిప్పగిరి 'శిల్పగిరి' యని ప్రాచుర్యమునందునది.⁴⁵

నందికొట్కూర్ (నంది)

మొదటిలో నవనందికొట్కూర్గా చెప్పబడిన ఈ గ్రామం నందికర్పూరుపరంగానే రూపొందినదని విశ్వాసం.⁴⁶

నంద్యాల (నం)

తొలి వ్యవహారం 'నంది' అయియున్నది⁴⁷

పాణ్యం (నం)

స్థానికముగాగల పాణిశిల్పకళాస్వామి ఆలయపరంగా ఏర్పడిన దని కమ్మిక.⁴⁸

బనగానపల్లి (బ)

విద్యాయకుడని అర్థముగల 'బెనక' అను కన్యకదపదమునుండి అపభ్రంశమొందిన రూపమిదియని ఒక అభిప్రాయం.⁴⁹

మహానంది (సు)

"రాజకుమారుడైన నంది తపస్సుచేసిన స్థలమే మహానంది అని తెలియుచున్నది. మరియొక కథకమునకారము నందులను రాజులు... తమ కులదేవతమైన నందిని పూజించుచుండెడిని చెప్పబడుచున్నది."⁵⁰ "సామాన్యులు నంది నోలనుండి జలమువచ్చుటచే ఈ శ్రీశ్రీస్వామి మహానంది అనుపేరున విజయ ఆచారము, కూడా యున్నది."⁵¹

మద్దితెర (ప)

'మద్దిమ్మ' (మద్ది + అమ్మ) అనే దేవత ఆలయపరంగా గ్రామనామమేర్పడినదని ఇనశబ్దాలగుండు⁵² గాని మద్ది (కెట్టు) + తెర (చెరువు) కావచ్చును. గ్రామనామమునుబట్టియే గ్రామదేవత కాపేరు నిర్దిశించియుండవచ్చును.

మంత్రితాలయం (యమ్మిగనూరు తాలూకా)

మర్త్యార్ధాన్ని (క్రి.శ. 1288-1817) వారసులలో ప్రముఖుడైన రామవేంకటేశ్వరం (క్రి.శ. 1624-71) ఆచారమైనవిధన దీనికి 'మంత్రితాలయ'మనుపేరు కలిగినది. రాష్ట్రకూట రెండవకృష్ణుని (880-915) కామునాథి నౌకకాననము (యస్. బి. 9 ఫిబ్రవరి 1 నెం. 64, క్రీ.శ. 894లో 'మాంధాళి' అయ్యి క్రీ.శ. 1142 నాటి వేరాళ కాననములో (పైడి నెం. 240) 'మార్తాళు' అనియు పేర్కొనబడినది. ఎల్లమ్మ ఈస్టానముందు 'మాంధాలమ్మ'గా పూజింపబడుటచే ఆ పేరునబట్టి తొలిసారి ఏర్పడినట్లుతెలుస్తోంది.⁵³

యాగంబిపల్లి (బ)

స్థానికంగాఉన్న ఉమామహేశ్వరస్వామి యాగంబిశిల్పినిగా ప్రఖ్యాతుడు. ఇచ్చట పూర్వకాలముందు ఏడియో ఒక గొప్పయాగము జరిగెనని కమ్మిక.⁵⁴

రామాపురం (అ)

స్థానికముగాగల రామలింగేశ్వరాలయమునబట్టి ఈ గ్రామ నామమేర్పడియుండవచ్చును.

వీరభద్రదుర్గము (నంది)

శివునిపరంగా ఏర్పడినదని విశ్వాసం.⁵⁵

శ్రీశ్రీలం (అలూ)

(మద్దికాడన) "స్వామి వేంకటేశ్వరుని ఈశ్వరస్వరూపుడని శ్రీశ్రీలంకాపేరెట్లువచ్చెను" తెలుసుకొనుటకుకూడ అనేక కథలు ప్రచారమునందున్నవి. అందులో ఒక కథనుబట్టి పూర్వము కిరాళికుడనే మహర్షి శ్రీదేవియను కుమార్తె, పర్యవేక్షకుడు అను కుమారుడు ఉండిరట! వారిభర్తను మహేశ్వరునిగూర్చి తపస్సుచేయగ, స్వామి వారిని అనుగ్రహించి ప్రత్యక్షమై 'మీకోరికలు' సమగ్రంగా వారు తామిద్దరిపేరును తాము తపస్సుచేసిన పర్యవేక్షకులకు నిశ్చయించి దానిపై స్వామిని నివసించవచ్చురట.⁵⁶ అందుచేత ఆనాటినుండి ఈ పర్యవేక్షకులకు శ్రీశ్రీలంకాపేరువచ్చినది.

'శ్రీ' యను ఒక యంతరి గంధర్వరాజపుత్రుని, పార్వతి పరిచారిక కావనకవచ శ్రీముఖుడనే ఆంధ్రదేశరాజు కడుపున బుద్ధి, కలింగరాజుగు అనంబచర్మను పెండ్లాడి, కుటుంబములయ్య శత్రువుల చేతిలో నిహతమగా, దుర్దనాగుడను కొండరాజు సందక్షణతో కొన్నాళ్ళుండి చివరకు విరజినించి తపస్సుచేయగా శివుడు మెచ్చి ప్రత్యక్షముకాగా అమె 'నాపేరు నీ పర్యవేక్షకు' ఇతవరది కాళ్ళ తముకావించుచుని ప్రార్థించినదట. అంతట శివుడు 'స్వామ్యాన్ని హోత్రులవలె' 'శ్రీపర్యవేక్షకు' రెండింటిని నిత్యసంబంధముండును' అని వరమొసగెను. తదాదిగా ఈ పర్యవేక్షకు శ్రీపర్యవేక్షకునియు, శ్రీశ్రీలంకాయు ప్రసిద్ధిగాంచినది.⁵⁷

వీధాపురం (ఆళ్ళ)

సిద్ధులందైన ప్రదేశముగావున ఆపేరెర్పడినదట.⁵⁸

నంగమేశ్వరం (నంది)

కృష్ణ, తుంగభద్ర, భవనాశిరమలు నంగమిందువోట గల ఈ గ్రామముందు నంగమేశ్వరాలయం గలదు.⁵⁹

ఎర్రగుడి, గుళ్ళుదుర్తి (కో), వేల్పునూరు (ఆళ్ళ) అయీ తావులగల దేవాలయాలవరంగా ఏర్పడినవిగా గుర్తించబడినవి.⁶⁰ అయియూరు (నం)నకు శతగోపపురమనియు, ఇనవపురము (నం) మహానంది అనియు సంస్కృతనామములందీనట్లు గమనింపబడినవి.⁶¹

ఈ క్రిందివాటినిగూడ పౌరాణిక, మతవిశ్వాససూచక గ్రామ నామములకు ఉదాహరణములుగా పేర్కొనవచ్చును. దేవమాడ, గుడిపాడు (క), అంబాపురం, దేవరబండ, గోచర్లగిరి, గుడిపాడు, మునిమడుగు, ఎర్రగుడి, శివరాజపురం (కో), ఇంద్రేశ్వరం, నందికుంట, సిద్ధేశ్వర, శివపురం, హుళేశ్వరం (ఆళ్ళ), దేవనూరు, లింగాపురం, సిద్ధేశ్వరం (నంది), నందిపల్లి, పెద్దదేవకాపురం (నం), లింగంబెన్మి, సాంబవరం (ఆళ్ళ), అర్జునపురం, భీమనిపాడు, వానుమంతగూడెం, హరివరం, లింగాల, లింగంబెన్మి, నందిపాడు, రూపనగుడి (కో), నందివరం, రామదీర్ఘం, కెరం, వికల్పపురం (క) దేవనబండ, దేవనకొండ, లింగంబెన్మి (కో), చినహరివరం, శంకర బండ, సిద్ధాపురం (అలూ), దేవరబెట్టి, దేవీపాడు, గుడిపాడు, గుడి కంబాల, హరివరం, లింగాబెన్మి, నందవరం, పాండవగుట్ట, సుంకేశ్వరి, తారాపురం (ఆ)

చీబిన్నింటికోపాటు దయ్యాలగుడ్డం (ఆ) కూడా ఉండటం విశేషం.

చొద్ద, జై నమతాల ప్రభావం :

ఈ అనైతికమతాలు అణిచివేయబడిన దశలో ఆ ప్రాంతములు 'బూడిద'చేయబడి 'పాడు'పెట్టబడ్డాయి.⁶²

బూడిదపాడు, బస్తీపాడు (క) అట్టివి కావచ్చును. బాతు లూరుపాడు (బ) తొలుత కత్తులూరు అయిఉండే జై నమతావం స్వప్నం. లంబబండ, కంబాలపాడు (కో), కంబాలబెన్మి (క), కంబాలపల్లి (ఆళ్ళ) చిన్నబొడనాం (ఆళ్ళ) వంటివి బొద్దుకుప్రభావ సూచకములుగా తోచును. పల్లిపాడు (క) మొదలగుపాడు ద్వితీ యావయంగా గల గ్రామనామాలన్నింటిని ఈ స్థూల పద్ధతరణలో ఉంచవచ్చును.

రాజవంశముల, పాలకుల నామప్రభావము :

ఉదా :

అదోసి (అ)

"దీనికి ఆదవాని అను మరియొకపేరుకలదు... చక్రవర్తకలం ప్రమాణములనుబట్టి ప్రాచీనకాలమున అదోసి 'యాదవ అవని' 'యాదవగిరి' అని పిలువబడుచుండెనని తెలియవచ్చుచున్నది. యాదవులు అదోసిపట్టణమును తమ రాజధానిగా చేసి పరిపాలించుట వలననేగాక, ఈ ప్రదేశమంతయు పర్యవేక్షకులచేత యుండుటచేత దీనిని 'యాదవ అవని' 'యాదవగిరి' అను పేర్లతో పూర్వజులు వ్యవహరింపబడు ఇరుగును... (అదు = అడ్డు; అని = సరిహద్దు) విజయనగర రాజ్యమునకు రక్షణసరిహద్దుగా ఉండుటను బట్టియు దీనికి అదోసి అని పేరువచ్చినదని తెలియుచున్నది."⁶³

నంద :

నందవరం (బడిక) వంటి పేర్లు ఈప్రాంతముపై తొలుత సాగిన 'చంద' వంశప్రభావ సూచకమని కొందరిభావన.⁶⁴ నంద్యాలను నందవరపురం (ప్రాంతవ వంశస్థుడైన ఉత్తంగ కుళాని కుమారుడు!) ఏలూరుని చెప్పి స్థానిక కథనములున్నవి.

(ఇంకావుంది)